

Domoljub

V Ljubljani 17. februarja 1943-XXI

56 - Štev. 7

Ivje

Zakaj je toliko gorja na svetu

To vprašanje se dandanes vsakomur kar vsiljuje. Pa je vernemu človeku odgovor tako lahak. Preprost slovenski kmet nam je o tem poslal svoje misli, ki jih tukaj prinašamo. Pa bi si na to vprašanje lahko tudi vsak sam odgovoril, ko bi bil dovolj poučen o verskih resnicah in o svetem pismu. Včasih so slovenski ljudje katekizem in zgodbe sv. pisma dobro znali, dandanes pa jim to dvoje noče v glavo, čeprav je v tem skrita vsa modrost, ki je človeku potrebna. — Zdaj pa naj govori naš kmečki pisec I. S. sam ter odgovarja na vprašanje: »Zakaj je toliko gorja na svetu?«

I.

Če le malo pomislimo, kako ljudje žive, nam je odgovor jasen. Ljudje so pač zavržli Boga in njegove zapovedi, Bog je zato zavržol ali vsaj zapustil človeški rod njegovemu napuhu, da se zdaj sam tepe in kaznuje.

To resnico nam že v zgodovini razodeva zgodovina Izraelskega naroda. Komu ni znano, kako je Bog Izraelce rešil iz Egipta ter jih branil pred sovražniki. Pa kako omahljivo je bilo to ljudstvo! Med gromom in bliskom je Bog dal svoje zapovedi. Ljudstvo se je groze treslo in si niso upali z Bogom govoriti, da ne umrjejo. »Govori ti z Bogom!« so prosili Mojzesa. Pa so kaj hitro pozabili poveljstvo božje postave: Veruj v enega samega Boga! In preprosil so Arona, naj jim naredi take bogove, kakršne so videli pri Egipčanih. In ulil jim je zlato tele. Kajpada je za to prišla kazen, kakor pozneje še večkrat. Bog jih je varoval in branil, oni pa so mu vedno znova bili nezvesti. Zato so prihajali v deželo sovražniki ter plenili njihova mesta, uničevali domove, njih pa odganjali v sušnjo. Tako jih je Bog večkrat prepuščal, svoje nezveste Izraelce, sovražničkovi roki, da so se spametovali in spreobrnili. — To vse nam dokazuje tudi njihova zgodovina, in izkopanine potrjujejo poročila svetega pisma.

Ko te zgodbe prebiramo, nam je odgovor na vprašanje: Zakaj toliko gorja na svetu — takoj jasen. Tudi gorje, ki teži naš narod, ni nič drugega kakor kazen za nezvestobo, ki smo jo kazali Bogu.

Naš Bog nam je dal zapovedi, ki je v njih obseženo prav vse: v prvih treh naše dolžnosti do Boga, v drugih pa naše dolžnosti do bližnjega: varovati človeško dostojanstvo, dobro ime in življenje svojega bližnjega kakor tudi njegovo imetje. Noben državnik še ni izdal takih postav, ki bi bile tako modre, pa jih tudi nobeden ne bo mogel.

Vendar pa, kako so ljudje spojnjevali te postave? Saj so skoraj že vse božje postave zavržli in kar poteptali. Kateri posvetni vladar bi kaj takega mirno gledal? Samo neskončno svetli in pravični Bog naj bi zasmehovanje svojega imena in svoje volje mirno prenašal? Vsek naj kar sam premisli, kako so ljudje pri nas grešili zoper božje postave! Vzemimo danes le prvo zapoved!

Ta zapoved se glasi: Veruj v enega samega Boga! V naši slovenski domovini res nimamo poganov, ki bi imeli več bogov ali malikov, kakršne so imeli sosede Izraelskega naroda. Pri nas so ljudje vsi krščeni in v krstnih knjigah vpisani za kristjane. Tudi so o verskih resnicah še kolikor toliko poučeni. Ali kaj vse to pomaga, če pa so ti kristjani svojo vero zavržli, si jo odstranili iz srca ter so kristjani zgolj še po kazni

Domoljub je vedno dal prave smernice Slovencem. Naroči naj ga vsaka družina v vašem kraju, ker bo vsem najzvestejši prijatelj!

Vojni dogodki preteklega tedna

Manjši boji v Tuniziji

Italijansko vojno poročilo št. 987 od 7. svečana sporoča, da so italijansko-nemške bojne skupine razvile živahno izvidniško delovanje ter po živahnih bojih zavzele važno postojanko. Nemški lovci so sestrelili tri sovražna letala.

Italijansko vojno poročilo št. 989 od 8. svečana naglašja, da je izvidniška delavnost v Tuniziji bila omejena. — Zaradi napadov osnih bombnikov na mesto Alžir so tamkaj nastali veliki požari.

Vojno poročilo št. 990 od 9. svečana pravi, da je na meji med Libijo in Tunizijo bil odločno odbit sovražni sunek, in sicer s pomočjo napadalnih letal. — Nad Tunizijo je sovražnik izgubil vsega skupaj 18 letal, med njimi več dvomotornih letal. — V alžirskih vodah sta dve italijanski podmornici potopili 10.000 tonski sovražnikov parnik, ki je plul v spremstvu.

Vojno poročilo št. 991 od 10. svečana omeja delovanje izvidniških oddelkov ob meji med Libijo in Tunizijo. — Na odseku pri Tunisu so se topovi od obeh strani motili. Nemški lovci so sestrelili 16 sovražnih letal.

Vojno poročilo št. 922 od 11. svečana pravi, da v Tunisu ni bilo nobenega posebnega dogodka. Nemška lovska letala so sestrelila štiri sovražna letala.

Vojno poročilo št. 993 od 12. svečana omeja, da je slabo vreme oviralo bojevanje na tuniskem odseku. — Sovražnik je tega dne izgubil vsega skupaj tri letala.

Boji na ruskem bojišču še hudi, a pojemajo — Izredna bojevitost italijanskih čet

Najprej je treba omeniti, da boji na ruskem bojišču sicer še divjajo, da imajo Rusi strašne izgube, da pa sovražnikovi napadi začenjajo pojemati. V teh bojih nemški listi omenjajo zlasti junaško bojevanje italijanskih čet. Nemški list »Börsenzeitung« piše takole:

Glasilno nemške vojske poudarja, da sta se diviziji »Tridentina« in »Cuneo« zlasti odklovali s svojim junaštvom in s svojo bojevitostjo na strani že zelo znane divizije »Julia«.

Italijanske čete so se srdito in nad vse odlično upirale ogromni sovražni premoči. Tri italijanske divizije so s svojimi protinapadi prizadejale velike izgube sovražniku. Med premikanjem za zasedbo novih določenih postojank so se italijanske divizije junaško upirale sovražnim naskokom in zlomile njegovo žilavost ter s tem prisilile sovjetsko poveljstvo, da je moralo vreči v boj nove rezerve. Tako se je zavlekla sovražna akcija in so bili zmedeni njegovi načrti.

List zaključuje svoj članek z ugotovitvijo, da je bilo premikanje divizije »Tridentina« zlasti težko in naporno, ker se je morala divizija upirati izredni sovražni premoči. Nekaj časa je bila divizija obkoljena, vendar pa si je s skrajno odločnostjo izsilila prodor.

Nemško vojno poročilo od 6. svečana naglašja, da je sovražnik skušal izkrcati se pri Novorosijsku, da pa je bil njegov poskus uničen. — Sovražnik je nadaljeval napade med Donom in Doncem ter pri reki Oskol.

Nemško vojno poročilo od 8. svečana omeja, da so na Kavkazu bili le krajevni boji, da pa je sovražnik pri Novorosijsku izgubil 31 oklepnih vozil. — Ob Oskolu je bil sovražnik krvavo odbit.

knjigi. Če pa je morebiti v njih še kaka iskrica vere, je pa tako temna in meglena, da so še slabši kakor pa pogani, ki niso bili nikoli v pravi veri poučeni in v njej niso bili krščeni. Zato pa taki kristjani zametujejo vero v Boga in posmrtno življenje ter skušajo le tukaj srečni biti. Posmrtno življenje pa prepuščajo vrabcem. Da bi Boga šteli, jim še na misel ne pride.

In koliko je takih med našim narodom? Ali mar mislite, da to ne izliva božje jeze in kazni? In če smo takih kristjanov morebiti nekolikanj krivi tudi drugi, ki verujemo v pravega Boga in ga častimo, smo božje jeze in kazni deležni tudi mi.

Ali zdaj spoznavamo, kaj hodi naša dolžnost?

Nemško vojno poročilo od 9. svečana pravi, da je sovražni napad na jugu postal hujši, da pa so nemške čete v hudih in težavnih bojih preprečile, da bi jih bil sovražnik predel ali obkolil. — Na zahodnem Kavkazu so bili odbiti vsi sovražni napadi. — Ob Donu, Doncu in Oskolu je sovražnik izvedel široko zasnovane napade, ki pa so bili v hudih bojih in s protinapadi odbiti. Boji še trajajo, sovražna moč je velika in vreme neugodno.

Nemško vojno poročilo od 10. svečana pravi, da so na južnem odseku boji z nezmanjšano silo trajali. V zahodnem Kavkazu so bili boji bolj živahni, vendar je bil sovražnik odbit. — Ob gorenjem Doncu in Oskolu so nemške čete sovražnika ustavile in ga ponekod celo vrgle nazaj. — Drugod je bilo razmeroma mirno.

Nemško vojno poročilo od 10. svečana naglašja, da so prejšnjega dne na več odsekih južnega bojišča bili doseženi večji obrambni uspehi, ki so sovražnika mnogo veljali. — Sovražnik se je vnovič skušal izkrcati pri Novorosijsku, je pa bil s protinapadi potolčen. — Ob gorenjem Doncu so bili sovražni napadi zbiti. — Ob Oskolu je sovražnik poskusil, da bi z napadi vezal velike nemške sile ter jim preprečil premikanje. V ta namen je silovito napadal, toda nemške čete so njegove napade razbile, pri čemer je mnogo pomoglo letalstvo.

Nemško vojno poročilo od 12. svečana naglašja, da je zaradi težkih izgub sovražnikov napad začel popuščati, medtem ko v žrščih premikalno vojskovanje še traja. — Pri Novorosijsku je sovražnik zamenjaval s ladjami skušal vdreti v luko. Ob reki Kuban na Kavkazu so nemške čete preprečile sovražni poskus, da bi jih obkolil. Ob Doncu ter zahodno od reke Oskol je bojevanje zmernejše. — Severno od Kurška so sovražni napadi bili odbiti, kakor tudi sovražni napadi pri Velikih Lukih. — Tudi okoli Petrograda je sovražnik napadal, pa je bil povsod odbit.

O budimpeštanskem tramvaju

Električna cestna železnica v Budimpešti je preobremenjena. V zadnjih letih se je namreč število prevoženih kilometrov in potnikov v tramvajemskem prometu zvišalo za skoraj dve petini na 103 milijone kilometrov in na 465 milijonov potnikov. Povprečno število tramvajev se je dvignilo od 1359 na 1604. Število tramvajskih uslužbencev pa je naraslo od 5700 do 10.023.

Mesne knjižice za zverine

Med prvo svetovno vojno je bil položaj velikih cirkuških podjetij težji kakor zdaj. Takrat so morali lastniki cirkuša oddati vse konje vojaški upravi, ki jih je porabila za vprego. Divje cirkuške živali so lastniki postrelili, ker niso imeli za nje hrane. Zdaj so tudi cirkuške živali vključene v redno prehrano, saj imajo, kakor ljudje, živalske nakaznice s posebnimi dodatki ali brez njih. Odrasel tiger dobi v Nemčiji dnevno 8 kg mesa, tiger z mesno knjižico za mladino samo 3—4 kg. Živali, ki pričakujejo naraščaj, prejmejo še posebno dodatno hrano. Cirkus igra v vojni pomembno vlogo. V njem najdejo vojaki mnogo zabave in razvedrila. Cirkus Busch je n. pr. obiskal v sedanji vojni številna mesta v zasedenih vzhodnih krajih in prirejal predstave, ki jih je celotno posetilo več milijonov vojakov.

Najstarejša učiteljica klavirja

je umrla te dni v Las Palmasu. Pisala se je Marija Saures in je doživela 110 let. Do zadnjega je bila telesno in duševno čila ter je še dan pred svojo smrtjo poučevala klavir. Tudi mož Cruzove je ućakal visoko starost, zakaj umrl je pred nekaj leti, star 106 let.

Röntgenove žarke odkrilo — naključje

Neki sodelavec velikega fizika Röntgena je v njegovi delavnici slučajno nastavljal roko pred žarke röntgenovega aparata in na svoje veliko začudenje kot prvi človek na svetu videl skozi kožo lastne kosti. Vse to je povedal svojemu predstojniku in tako so odkrili važno lastnost röntgenovih žarkov.

KRATKE z vsega sveta

Na vzhodnem bojišču je padel nečak bivšega portugalskega kralja; smatral se je za zakonitega naslednika na portugalskem prestolu.

Položaj prehrane v Perziji so je poslabšal iz dela Angležem skrbi.

Nov oddetek 1200 prostovoljcev je odšel iz španskega Iruna na rusko bojišče v boj proti Sovjetiji.

Seja ministrov, o kateri niso objavili nobenega poročila, je bila te dni pod Francovim predsedstvom v španskem Madridu.

90 vohunov iz Anglije, Amerike in Sovjetije so zaprli oni dan na švedskem.

50 milijard znašajo sedaj hranilne vloge v Nemčiji; pred desetimi leti so šteje samo okrog 20 milijard.

Kmetijske zbornice po vsej Turčiji bo odprla turška vlada.

2 milijardi britvic naredi na leto 1000 delavcev v Nemčiji.

V Pragi je umrl najstarejši član mednarodnega olimpijskega odbora Jifi G. Jirkovskij.

Dirkalni konj Ticin je na treh lanskih velikih nemških dirkah pritekmoval kar 227.660 mark.

Utrdbe ob atlantski in sredozemski obali je te dni pregledal poveljnik skupine nemških vojska na zapadu maršal von Rundstedt.

150 žag zopet v polni meri obratuje v vzhodnih, po Nemčiji zasedenih pokrajinah.

V starosti 73 let je umrl v Berlinu znani pisatelj Rudolf Herzog.

49. rojstni dan je obhajal oni dan bolgarski kralj Boris III.

Kdor hoče živeti 120 let, ne sme uživati alkohola, kave, običnega sladkorja in mesa, meni neki švedski zdravnik.

Od 70.000 v juniju 1941 v Rusijo odpeljenih Estoncev se do danes še nihče ni vrnil k svoji družini, trdi neki švicarski časopis.

Lansko leto je bilo v Ameriki 1403 stavk, ki se jih je udeležilo 500.000 delavcev; zato je bilo izgubljenih nad 2 milijona delovnih dni.

Angleški komunisti bočejo prirediti 7. marca veliko manifestacijo za zahtevo takojšnje ustvaritve druge fronte v Evropi.

Na bojišču je umrl znani italijanski športnik atlet Romano Polazzo.

16.500 beguncev in emigrantov je v Švici, ne upoštevajoč poljske vojne internirance.

O bližnjem odhodu nove skupine barcelonskih delavcev v nemške vojne tovarne, poročajo iz španske Barcelone.

Za milijon Poljakov v Rusiji je samo 17 poljskih duhovnikov, je povedal poljski škof Galus, ki se je vrnil iz Rusije v Jeruzalem.

Izredno dobra letina riža je bila v Sr. Kitajski; pridelali so 49 milijonov bušlov navadnega in 17 milijonov bušlov boljše vrste riža.

14 pilotov ameriške vojske je izgubilo življenje pri letalski nesreči pri New Berryju.

Transportna letala so po poročilih nemških listov med bitko pri Stalingradu preletela v zaledje 47.000 ranjenih in bolnih nemških bojevnikov 6. armade.

Letos je minilo 100 let, odkar so v pruskonemški armadi začeli uporabljati naziv »šauptmann« (stotnik).

Angleži ne bodo nikdar strli indijskega odpora, je izjavil predsednik zveze za indijsko neodvisnost.

Leninov kip so razdejali v parku Finsbury v Londonu.

Monopol petroleja je uvedla za ves čas trajanja sedanje vojne japonska vlada.

V nemškem Heidelbergu je umrl 83letni profesor Otto Schmerl, znan v učenem svetu po svojih delih o živalstvu in rastlinstvu.

Svicaški uvoz in izvoz naletava zaradi poostrejitve vojne na vedno večje težave, je ugotovila tam trgovska zbornica.

Z 21 dnevnim postom v zaporu je začel voditelj Indijcev Gandhi.

Samo na nakaznice dobivajo čevlje v Združenih državah.

Bolgarija ima zdaj 8,642.000 prebivalcev, torej okrog 2 milijona več kakor pred dvema letoma.

V Berlinu je umrl general Kurt Haase, poveljnik neke nemške armade.

Policijsko uro za gostinske obrate so skrčili v Berlinu od 24. na 23. uro

Kako so se komunisti predstavili Suhi krajini

Marsikoga bo zanimalo, kako so nam je godilo pod komunistično partizansko vlado. Teden pred Binkoštni so se prvič pokazali pri nas partizani, oboroženi s puškami in bombami. Prišli so iz Javh od Tišovec v gostjem koraku v Ambrus in zavili v Vidmarjevo gostilno, potem so šli naprej proti Brezovemu dolu. Ljudje so začudenj gledali odurne obraze z rdečimi obravnami ali pa kar rdečimi robei za vratom, vendar ni nihče kaj hudega pričakoval. Rekli so, da nas bodo osvobodili. Dne 21. maja proti večeru pa priropota tovorni avto, poln partizanov.

Prvi shod. — Strah pred križem.

Takoj so razglasili po vasi, da je zvečer sestanek v gasilskem domu, h kateremu morajo priti vsi vaščani. Ko smo prišli v gasilski dom, je bila dvorana že skoraj polna. Pred vrati in okrog so stali partizani s puškami. Ko je prišel noter zloglasni Boris z revolverjem za pasom, so vsi utihnili. Oder je bil zakrit z zastorom. Ko so nekateri rekli, da naj gre govornik na oder, se je zastor dvignil. V sredi odra je bil še od prejšnje prireditve velik križ s Kristusovo podobo. Ko Boris to zagleda, je kar obstal kakor okamenel. »Ja, tu pa ni reda,« je spregovoril in ni stopil na oder, ampak je ostal spodaj in začel govoriti. Da smo sedaj osvobojeni, da smo vsi enaki tovariši in tovarišice.

Kmetu ne bo treba delati.

Da kmetu ne bo treba več toliko trpeti in delati, da bo tudi kmet lahko si privoščil kake ugodnosti. Imel bo dobro hrano, lahko bo šel na letovišča, kakor hodi gospoda itd. Vse je izvenelo v tem, da ne bo treba več toliko delati, pač pa bo ugodno in lepo življenje. Kdor življenje pozna, je takoj spoznal, da to ne more biti, ker brez dela ni jela. Potem je hvalil Rusijo, kako zmaguje in da tovariš Stalin se ni še nikoli zmotil. On vse prav stori. Povedal je nadalje, da bodo bogatim vzeli, pa revežem dali. Da so že več graščin tako dali na razpolago kmetom, pa da so kmetje naredili temeljito — to je, da so jih čisto izropali. Vera, to je religija, bo svobodna. Vsak bo lahko veroval, če bo hotel, če pa ne bo veroval, ga ne bo noben silil.

Nato je še pozabavljal čez vse voditelje, češ, da so vsi izdajalci slovenskega naroda, najbolj nevarni so pa belogardisti. Ker nismo do takrat še ničesar slišali o beli gardi, smo bili zelo začudenj. Še bolj smo bili prepričani, da gredo naša polta narazen in da moramo pričakovati najhujšega.

Zdaj ste osvobojeni!

Nato je pozval vse navzočne: Zdaj ste osvobojeni, zato si izvolite terenski odbor. Zberite moze, katerim zaupate in so zanesljivi, da bodo prevzeli vso upravo v svojo oblast. Občine ni več, tudi drugih oblasti ni več. Mi smo sedaj oblast. Nato je nastala grobna tišina, nobeden se ni upal nič predlagati. Ko so se nato začeli nekateri opravičevati, češ, da nismo na to pripravljene, je rekel: »Pa se pripravite na drugi sestanek, ko bodo volitve! Nato pa pozove vse navzočne fante, da pristopijo v partizanske vrste. Ker se ni nobeden oglašil, se je oglasila neka begunka, ki je živela od naše dohodelnosti pri nas, češ da kranjskim Janezom je treba dati kar pozive, pa bodo šli, drugače ne. Tovariš Boris, ki se je ves čas igral z revolverjem in potresal, češ le pogletje ga, je vendar rekel: »Saj se ne mudi, bomo že še naredili red! Zaklical je še klic: »Svoboda narodu!« drugi partizani so zarjuli: »Smrt fašizmu!« ter dvignili pesli, drugi smo seveda molčali in se hitro pobrali na svoje domove.

Križ izgine.

Tak je bil prvi sestanek. Nato je pa sledilo še nebroj takih sestankov v gasilnem domu. Le na odru je bila ta sprememba, da je zginit križ, pokazala se je pa peterokraka zvezda, ki je nam oznanjala strah in težke dni.

Partizani ropajo.

Takoj drugi dan so prišli štirje partizani, ki so izropali občino, pobral vso gotovino, znanke, kolke in pisalni stroj. Potem so bili stalno v Ambrusu. Eni so prihajali, drugi od-

hajali, vsi so pa hoteli jesti. Ljudje so dajali zadnje skorje kruha in druga živila, samo, da so v miru odšli. Ob nedeljah je vedno med sv. mašo priropotal tisti že znani tovorni avto s partizani, ki so se postavili pred cerkviho in po cesti. Bil je kaj žalosten pogled na divje obraze s srepimi pogledi, z rdečimi rutami za vratom, s puškami in bombami oborožene partizane. Čutili smo se vsi tako brez moči kakor črvi, ki ga vsak lahko pohodi. Sedaj prekinemo tiste žalostne dogodke, pa se ozirom na sedanjí položaj.

Naši fantje.

Sedaj imamo močno četo vrlih mož in fantov, ki so dobro oboroženi, ko patrolirajo po vaseh in vsako nedeljo, pa ne samo v nedeljo, veliko tudi vsak dan, pridejo v cerkev k sv. maši in k obhajilni mizi. Srce nam igra pri tem pogledu hvalečnosti do Boga, ki je nas rešil tako težkih nadlog.

Naši fantje pa ne le, da gredo radi k sv. maši in obhajilni mizi ter vsak večer skupaj molijo rožni vence, ampak so tudi junaki. Ni še dolgo tega, ko je pomoči prišlo 22 partizanov v samotno vasico Bakre, kjer je samo 5 hiš, pa še te so raztresene precej narazen. Pa naši fantje so to opazili ob 2 ponoči. Takoj so se dvignili za njimi. Le malo je manjkalo, pa bi bili vse vlovili. Zadeli pa so na stražnika, preden je bila obkolitev izvršena. Seveda ko so počili strelji, so se vsi zbudili in v prvi zmedenosti niso vedeli kaj početi. Ko je pa njih komandant zakričal: »Kar bo, bo. Ali pademo ali uidejmo se zbežali v tisto stran, kjer ni bilo še zasedeno od naših fantov. Vendar sta padla dva, dva so pa odvlekli s seboj. Zoperstavili se pa niso imeli časa in ne poguma. Na divjem begu so jim naši fantje sledili še daleč do kočevskih hribov.

Tako se vidi, da partizani nimajo mesta pri nas, da bi se mogli odpočiti, kaj šele da bi nas zopet osvobodili. Kako smo se v treh mesecih »svobode« tresli za svoje imetje in življenje, saj je bilo več družin obsojenih, da bodo iztrebljene, in je vsak samo poslušal, kdaj bo potrkala pest na okno ali pa puškino kopito na vrata s pozivom: »Odprite, da greste z nami!«

Cigane so pometali v jamo.

Pa takrat se nismo vedeli za vse grozote, za katere sedaj vemo. Precej od začetka »svobode« smo opazili, da ni več nekatereh stalnih ciganskih družin, ki so redno vsakih 14 dni prihajale v naš kraj. Govoriti so začeli, da je ciganski psiček bevskal v neko jamo, kamor so pometali žive ali na pol mrtve cigane. Še marsikaj bo treba napisati, da bodo poznejši rodovi vedeli za te strahote komunistične »svobode«.

Jože Andoljšek — mučen in umorjen

Na Pluski pri Trebnjem je mirno in pošteno živel mladi Jože Andoljšek. Bil je resen in delaven fant, ki je z vsemi v miru in slogi živel ter delal. Ni ga človeka, ki bi mogel reči, da mu je Andoljšek kdaj kako krivico storil. Pa so v noči od 17. na 18. junija tudi k njemu pridrižili partizanski morilci in ga nič hudega slutečega odvedli s seboj. Drugo noč so spet prišli ter vzeli njegovo obleko, češ da gre na delo v Kočevje, da pa se povrne čez dva meseca, ko bo vojne konec. Domačim so jim vse dali ter pričakovali Jožeta. Pa ga ni bilo nikdar več. Komunistični morilci so ga namreč vlačili s seboj proti Šumbrku, ga povsod bili in topli ter ga nato blizu Sada, v župniji Št. Vid pri Stični, po hudem mučenju ustrelili. Pokopali so ga kar tam, da so še noze gledale iz groba. Ko so partizani odšli, so njegovo truplo kmetje izkopali dali v krsto in spet zagrebli, upajoč, da bodo domači izvedeli, kaj se je z Jožetom zgodilo. Poznaje, ko so razmere dopuščale, so res prišli ponj,

ga odpeljali domov na Plusko ter ga na domačem pokopališču že tretjič pokopali. Njegov pogreb je bil pretesljiv. Ni ga, ki ne bi bil iz dna srca osojal zverinskega umora nad nedolžnim fantom.

V boju s komunisti so padli

V hudi bitki v Biču, občina Št. Vid pri Stični, kjer so komunisti doživeli tako hud poraz, so padli štirje fantje iz Stične, ki so se s svojim velikim pogumom odlikovali ter svetili s svojim junakim in plemenitim vzgledom po geslu: Bog, pravica in poštenost! Ti štirje so: Tone Hauptman, Belent in Tone po domače, Franc Bergant, ki je prebival zjaj v Stični, je pa bil doma iz Cerkelj na Gorenjskem, Kastanetov Vinko iz Spodnje Drage in 43 let stari Ignacij Spendal. Ta je videl že mnogo sveta ter je bil v Avstriji mornar, vsedkar pa ostal zvest svojemu domu. Zato je tudi sam od sebe takoj pohitel pod orožje zoper komuniste. V bojih se je odlikoval z velikim pogumom. Še ko je bil smrtno zadel, je fante bodril, naj vzdrže.

Tone Hauptman

Ignacij Spendal

Franc Bergant

Kastanetov Vinko

Tudi otroke more

so umorili že več okrog. Tako »osvobajajo« slovenski narod.

Dne 9. prosinca letošnjega leta je z doma v Dravljah odšel v Polhov gradec K sorodnikom 11 let stari Jožet Krajšek. Vračal se je dne 13. prosinca. V Gaberji pa ga dne 24. prosinca ubili, ko so ga poprej har France, ga najprej pretepel ter odvedel s seboj na Hrušovo. Tam so ga imeli 11 dni zaprtega naker so še mučili. — Komunisti ga je zagrabil partizanski komandant Ri-

Strašno gorje nad Sv. Križ pri Kostanjevici

Poleti so komunisti začeli rogovoliti po tej občini. Sprva niso delali nobenih nasilij. Toda že 13. julija so prijeli ljubljanskega osmošolca Nečemerja Franceta, ki je prišel domov na počitnice. Kljub temu, da je bil docela nedolžen, so ga ustrelili, in sicer se je to zgodilo dne 21. julija. Takrat so ustrelili tudi tri ženske z Rake: mater Terezijo Lisec a bčera Maria in Nežico. Glavni krivci prelivanja krvi je Vencel Perko, ki se je preselil

Kaj je NOVEGA

Či Ni še prepozno, pač pa skrajni čas, da več ne odlašate z nakupom »Družinske pratike«, ako hočete tekmovali za razpisane knjižne nagrade. Utegne se vam primeriti, da pičila zaloga tega ljudskega koledarja s podobo sv. Družine prej poide, preden si ga nabavite v knjigarni ali trgovini. Zato vam vnovič svetujemo: Ne odlašajte!

NOVO MESTO

Naročnike »Domoljuba«, ki še niso poravnali naročnine za leto 1943 vabimo, naj čimprej poravnajo, da bodo list v redu prejimali. Plačila sprejema novomeška podružnica »Sovenca«.

d Zrtve napadov na Sicilijo. Po »Slovenskem domu« posenemamo: Pri nasprotnikovih letalskih napadih na Sicilijo je bilo od 29. oktobra 1942 do 3. februarja 1943 ubitih 282, ranjenih pa 696 ljudi. Zrtve so takole razdeljene po posameznih pokrajinah: Agrigento: 10 mrtvih, 19 ranjenih; Cattani-setta: 1 mrtiv, 3 ranjeni; Catania: 4 mrtvi, 9 ranjenih; Messina: 54 mrtvih, 125 ranjenih; Palermo: 153 mrtvih, 360 ranjenih; Ragusa: 30 mrtvih, 45 ranjenih; Siracusa: 7 mrtvih, 36 ranjenih; Trapani: 23 mrtvih, 99 ranjenih.

d 42 milijonov lir je pokadila lansko leto Ljubljana.

d Novo uredbo o prašičereji in klanju prašičev je priobčil »Slovenec« dne 6. januarja. Tozadnje predpise imajo tudi vsi občinski uradi.

d Zdrave četvorčke je pred kratkem povila kmetiška gospodinja, 31 letna Magdalena Monachini iz Delia v pokrajini Cattani-setta.

d Večne redovne obljube je položil. Na svečnico 2. februarja je v gor. jezuitski kapeli slovesno položil večne redovne obljube g. pater Janez Evangelist Jauh D. J. Svečani obred je vodil superior ljubljanskega jezuitskega kolegija p. Lederhas. Pri slovesnem sv. opravilu je prepeval mladinski zbor dijaške Marijine družbe. Vodopivčeve in Sattnerjeve samospelje je dovršeno zajeel tenorist g. profesor Joško Bratuž. Kot gostje so prisostvovali izredni elavnosti razen sorodnikov tudi številni sorodniki patrov Vrtovec, Buditine, Fr. Lšjaka in Rojca.

d Štiri zdrave in močne mladiče je vrgla te dni ovca ovčjerejcu Francu Gobanu iz Kanobije. Pač redek slučaj.

d Poldržavna italijanska premogovna družba Azienda Ligniti Italiana v Rimu bo udeležena pri izdelovanju in izkoriščanju ležišč rjavega premoga tudi na področju ljubljanske pokrajine.

d Književne nagrade mesta Ljubljane. Na obletnico smrti našega največjega pesnika Prešerna dne 8. februarja je razdelila mestna občina književne nagrade sledečim pisateljem: Stanku Kocipejcu za delo »Goričaneec, Jožetu Likoviču za delo »Svetinje nad Barjeme, Jožetu Krivicu za delo »Dom med goscamic, Janku Kaču za delo »Na novih, Miri Pucovi za delo »Tiha voda« in Jožetu Tomažiču za delo »Pohorske pravljice«. O prvem delu povesti »Bobric Janeza Jalna je bilo književno razsodišče mnenja, naj pride to delo za nagrado v poštev, ko bodo objavljeni vsi trije deli.

Sv. Križu s Koroške Bele ter se tukaj poročil. Bil je že 12 let organiziran komunist. — Jeseni so začeli požigati, da je bilo več družin brez strehe. Konec novembra so oplenili vse, kar se je opleniti dalo. Strahota pa je bil 10. december leta 1942., ko je po partizanski krivdi padlo samo iz ene vasi 32 nedolžnih ljudi, izmed katerih so jih 24 istega dne pokopali v ekupni grob, 8 pa so jih pokopali na farnem pokopališču že poprej.

Poleg teh 32 žrtv, ki so jih bili partizani posredno krivi, pa je še 20 žrtv iz te fare, ki so jih partizani sami pomorili. Med temi 20 jih je nekaj takih, ki so sami bili partizani, pa so jih partizani sami »likvidirale«. Strašna številka: nad 50 mrtičev samo iz ene župnije! Koliko pa je bilo še takih, ki so jih v tej občini pomorili od drugod!

Sv. Križ nam priča, kako je čeznozemcem osvobajale slovenski narod.

d Nove odredbe pristojnih oblasti je priobčilo dnevno časopisje pod sledečimi naslovi: Nova določila za prekrške finančnih zakonov, Ustanovitev Glavne intendantne vojne službe pri ministruvstvu za notranje posele.

d Zlato poroko sta obhajala v Ljubljani upokojeni šolski upravitelj Ivan Kiferle in njegova žena Milena. Na mnoga leta!

d Nove odločbe o pobiranju in razdeljevanju jaje bo izdalo pristojno ministruvstvo.

d Kdor »Domoljuba« spravlja, naj v 6. številki t. l. od 10. februarja v člančiču »Sodobne slovaške ceste« na str. 10. spodaj popravi kilometre v metre.

d Nagrade za rojstvo dvojčkov iz Ducejevega sklada so podelili zakoncem Kušarju Stanislavu in Angeli iz Kleč.

d Nad 1 milijon 300 tisoč lir je izplačala svojim zavarovanjem od 1. jan. do 31. dec. 1942 gor. botniška blagajna.

IZ CERKNICE

Zastopstvo »Slovenca«, »Slovenskega doma« in »Domoljuba« ter »Slovenčve knjižnice« ima za Cerknico in njeno okolico g. Turšič Ivan iz Cerknice št. 217. Pri njem lahko naročite te časopise. Zbira naročila za »Slovenčve knjižnice« in ima posamezne izvode na razpolago. Pooblaščen je od uprave listov, da pobira naročnino. Sme sprejemati oglase in osmrtnice. Vse morebitne pritožbe lahko vlože naročniki omenjenih listov pri njem. Vsakomur je na razpolago z informacijami.

Okrog sosedov

s 300.000 dinarjev podpore za pomoč potrebnim slovenskim otrokom v Valjevu je dovolilo srbsko ministrsko predsedstvo.

s Sadni čuvaji. Stajarski deželni raziskovalni urad za sadjarstvo, vrtnarstvo in izkoriščanje sadja bo priredil tečaj za izsolanje sadnih čuvajev. Tečaj bo razdeljen v tri dele in sicer: od 8. marca do 3. aprila, od 12. junija do 24. julija in od 20. septembra do 16. oktobra. Tečaja se lahko udeležijo kmetovalci od 18. do 45. leta starosti. Absolventi kmetijskih šol in vojni invalidi, ki pa morajo biti telesno sposobni, imajo prednost. Tečajniki bodo imeli brezplačno stanovanje in hrano in bodo dobili povrjene potne stroške. Tečaj bo na Dvoru pri Radečah ob Savi.

s Zelezničarji so dobili nagrade za požrtvovalno delo. 29. januarja so izročili v prostorih italijanskega vojaškega odposlanstva v Zagrebu po naročilu italijanskega generala Ekske. Roatte nagrade hrvatskim železničarjem, ki so se odlikovali v požrtvovalnem delu na področju, kjer je Ekske. Roatta poveljnik italijanskih oboroženih sil. Med železničarje je bilo razdeljenih 1.300.000 kun in sicer ena nagrada v znesku 21.000 kun, dve po 10.000 kun, 176 po 5000 kun, ena za 4000 kun, dve po 2500 kun in 200 po 2000 kun.

s Nad 12.000 oralov polja so posejali na Hrvatskem s sojo. Pridelek soje je znašal doslej — po kakovosti zemlje — 6 do 12 metrskih stovov na oral.

s Zaradi velike množine snega, ki je nedavno zatrpal zagrebške ulice, so merodajni krogi pritegnili k čiščenju vojaške, obvezniške delovne službe ter gojnice narodne zaščite. Po poročilu »Hrvatskega naroda« so vojniki očistili 24 km cest, obvezniški delovne službe pa 12 km. Zagrebški župan je dal vojakom za nagrado 45.000, obveznikom delovne službe pa 10.000 cigaret.

s Ponovni poziv na red in mir. Topniški general Bader, nemški vojaški poveljnik za zasedeno srbsko področje, je 20. januarja t. l. izdal proglas na srbsko ljudstvo, s katerim ga poziva na red in mir. V proglasu nadalje nastopa proti vsem motilecem notranjega reda in proti vsem tistim, ki bi hoteli rušiti Nedičevvo vladu. Vsi ti bodo po napovedi generala Baderja odgovarjali za svoje prestopke po določilih nemških vojaških zakonov, ker je bilo vojno stanje med Nemčijo in bivšo Jugoslavijo zaključeno dne 17. aprila 1941 s podpisom pogodbe o premirju.

s Teden varčevanja je priredila od 3. do 10. januarja nemška narodnostna skupina na Hrvatskem.

s 80 letnica rojstva in obenem zlato poroko je praznoval v Mariboru železniški upokojenec Karel Namestnik.

NOVI GROBOVI

† Martin Humek

V nedeljo, 14. februarja t. l. je umrl v Ljubljani eden najuglednejših naših sodjarskih strokovnjakov, višji sodjarski nadzornik v pokojku, g. Martin Humek.

Njegove zasluge za prosep slovenskega sadjarstva in slovenske sadjarske književnosti so zelo velike in splošno priznane.

»Domoljub« in njegovi čitatelji bodo pokojniku trajno hvaležni za njegove važne strokovne članke v »Domoljubovic« gospodarski in gospodinjški prilogi.

Značajnemu slovenskemu možu g. Martinu Humeku bodi Gospod obilen plačnik. Zaljubljeni pokojnikovi družini in sorodstvu naše iskreno sožalje!

V Mostah sta umrli 86 letna Marija Tomazin in 90 letna Marija Rupnik. — V Medani je odšel v večnost veleposestnik Leopold Toroš, poznan tudi med lesnimi trgovci v Ljubljani. — V Dobenu pri Mengšu je zaspala v Gospodu 75 letna Helena Ručigaj. — V Tolminu je odšel v večnost 76 letni kmet Anton Bajt; njegov sin Anton je župnik v »deželi rajskomili«. — Pri Sv. Križu pri Predosljah je umrl Valentin Novak. — V St. Vidu nad Ljubljano sta umrli: Franc Merhar, Franciška Setina, dalje so umrli: Ljudmila Pirnat iz Gornjih Gameljnov, Franciška Bogataj iz Zavrha, Ivan Skalar iz Mednega, Ludvik Zajc iz Tacna, Andrej Merjasec iz Zgornjih Pirnič. — V medvodski občini so umrli: Ivan Bradeško na Golem Brdu, Giorgio Giovanni Sirena v Preski in Ivana Bečan iz Seničice. Slednja je bila stara 53 let in je bila žena znanega kovača Bečana, po domače Vrkovega iz Seničice. — V Hrašah v predvdovski občini je umrla 80 letna Marjana Rozman, na Zgorjem Jezerskem pa 72 letni Jožef Anko. — V Melitki je umrl odvetnik Slavko Preinar. — V Bohinjski Srednji vasi je 28. januarja nenadoma umrl 81 letni posestnik in tesarski mojster Luka Skantar iz Stare Fužine 79. Rajni je svoj čas zgradil več planinskih postojank v triglavskem pogorju. Prav tako je postavil mnogo stavb v okolici Bohinjskega jezera. Zelo rad je šel za botra in je bil vsega skupaj boter 28 otrokom, med drugimi tudi znanemu pokojnemu akademskemu slikarju Valentinu Hodniku. Istega dne je tudi nenadoma umrl Ivan Zvan, posestnik iz Studora 39. Njemu je pred mesecem umrla tudi žena. — V Ljubljani so zapustili solzno dolino: orožniški narednik-vodnik Franc Rugelj, Marija Zupančič roj. Kladač, železniški strojevodja v p. Jože Petrič, Antonija Hren roj. Demšar, bivša gostilničarka Franja Flegar roj. Šuštaršič in Cecilija Bevk roj. Keber. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

s Prodajno ceno soli so zvišali na Hrvatskem. Prvovrstna sol stane sedaj 24 kun za kg.

s Zvišane železniške cene stopijo v veljavo na Hrvatskem s 1. marcem t. l. Zvišanje bo znašalo v potniškem prometu nad 50, v blagovnem pa povprečno 50 odstotkov dosedanjih cen.

s Ker so ponoči v nekem zasebnem stanovanju igrali karte za visok denar, je sarajevska policija obsodila štiri kvartopirce, vsakega na 60 dni zapora ali denarno kazen 60.000 kun.

ZASTOPNIKI!

Pošljite nam čimprej naročnino za »Domoljuba« in seznam naročnikov! Storite vse, da bo vsak Slovenec naročen na naš najboljši tednik!

Logatec

Naročnino za časopise »Slovenec«, »Slovenski dom«, »Domoljub« in »Slovenčve knjižnice« za okraj Logatec lahko poravnate pri našem zastopniku, ki je v hiši g. Rejc Martina v Dol. Logatcu št. 14. Tam tudi lahko naročite oglase in dobite vse informacije o časopisju in knjižnici.

POBEGLI UJETNIK

PRIGODE UJETEGA NAPOLEONOVEGA VOJAKA

»Bojim se, gospod Alain, da slepíte sam sebe. Verjemite mi, vse to ne spada k stvari. Vse kaže, da bi radi dosegli nekako poravnavo. Vi menite, da se z vami samo igram, da bi prikriil pravo stanje in razvoj vse zadeve. Vendar si ne morem kaj, da bi vam ne omenil nekíh reči, ki se vas prav posebno tičejo, kot moram domnevati. Vaš stari stric je namreč nočoj preklícal svojo oporoko in naredil drugo v prid vašega bratrance Annea. Res je tako; če hočete, boste slišali od njega samega! Za to pa že lahko dam odgovor. Prosim, gospoda, pojdita z menoj!« Tako rekoč je odvetnik vstal.

Tako hitro je zapustil sobo in tako urno je Alain odšel za njim, da sem le s težavo pobral ostali denar, zaklenil torbo in dohitel onadva, preden sta se mi izgubila v nešteti hodnikih hiše mojega starega strica. Stopal sem za njima vse obupan. Ob misli na svoj zaklad, ki sem ga pustil v sobi brez varstva, zavarovanega samo z bornim zaklopcom in ključavnico, ki jo je vsak človek lahko odprl ali odtrgal, se me je polastil tak strah, da mi je znoj obilil čelo. Odtvetnik je naju peljal v neko sobo, nama velel sedeti, sam pa je rekoč, da se mora še posvetovati z zdravnikom, smuknil skozi druga vrata ven in naju pustil z Alainom sama.

Res, da ni bil Alain kar nič storil, da bi se ljudem v hiši prikupil, a vendar se mi je začel smiliti, čeprav sem vedel, da je najet ogleduh.

Ni se mi videlo popolnoma prav, da so ga pustili živeti tako razpisno, samo da bi mu zdaj, v odločilnem trenutku, pokazali vrata in ga prepustili samemu sebi, njegovi revščini in njegovim dolgovom, na katere sem ga bil šele pred kratkim spomnil na tako viteški način. Zaradi tega sem se požuril, brž ko sva bila sama, da bi posredoval.

»Verujte mi, bratranec,« sem pričel, »prav nikakga namena nisem imel, da bi vam nasproval.«

Obstal je pred menoj — na odvetnikove besede ni bil sedel, ampak je nemirno hodil po sobi sem in tja — vzel šepce njuhalnega in me ves začuden debelo gledal.

»Je res tako?« je vprašal. »Ali sem res tako nesrečen, da me pomilujete? Najlepša hvala, bratranec Anne! Ampak taka čustva ne prevladujejo vedno na obeh straneh, in jaz vam izjavljam, da vam zlomim vrat tisti dan, ko vam stopim na vrat. Ali veste, kakšne lastnosti ima vrat?« je vprašal nič kako predrzno.

To mi je bilo preveč. »Poznam tudi lastnosti dveh pištol,« sem mu odvrnil.

»Tako pa ne!« je rekel in visoko vzdignil prst. »Jaz se bom maščeval, kadar in kakor mi

»Tako pa ne!«

bo drago. Dovolj bližnja sorodnika sva, da se razumeva. In zato vam povem, da je edini vzrok, da vas nisem dal prijeta takoj, ko ste prišli, da nisem dal postaviti vojaške straže v grmovju, ki bi vas pričakala in prijela, edini vzrok, pravim, je bil ta, ker sam nisem prave vedel, kako naj se maščujem jaz, ki sem vedel vse, kar je pri belem dnevu koval in spletkaril ta zakotni odvetnik, ta Romaine.«

Tedaj ga je prekinil nek zvonec. Ko sva iznenadena stala in prisluškovala topotu številnih stopinj, ki so se bližale po stopnicah navzgor in se ustavile pred vrati najine sobe. Rekel bi, da je oba gnala radovednost, da bi jih odprla, vendar sva se drug zaradi drugega ustavljala tej izkušnjavi in rajši čakala, dokler se ni vrnil in naju pozval, da greva pred strica.

Peljal je naju po ozkem, vijugastem hodniku, po katerem smo prišli v sobo bolnika. Mislim, da sem pozabil omeniti, da je bila grofova soba zelo velika. In zdaj smo videli, da je v njej bilo vse polno služabnikov in uradnikov, zaposlenih v hiši, od zdravnika in duhovnika vse do gospoda Dawsona in hišnika, ter od Dawsona vse do Rowleyja in najzadnjega lakaja z belimi nogavicami, do zadnje sobarice v fedni obleki in avbici, pa do najmlajšega konjskega hlapca s hlevskim telovnikom. Večina udeležencev tega številnega zbora je bila videti v veliki zadregi in zelo razburjenih, stopali so zdaj na eno zdaj na drugo nogo, delali obraze kot burkeži: tisti pa, ki so stali v kotu, so skrivaj dregali drug drugega in se zavzelo režali. Toda grof, ki so mu s podloženimi blazinami naredili podglavje višje, je kazal spoštovanja vredno dostojanstvenost. Brž ko sva vstopila midva, se je oglasil glasno in razločno in nagovoril vse zbrane takole:

»Sklecal sem vas, da bi mi bili za pričo — me razumete? — da bi mi bili za pričo, da imenujem za svojega dediča in naslednika tega gospoda tu, ki ga večina izmed vas vidi prvič danes, grofa Anna de St. Ivesa, svojega nečaka iz mlajšega kolena. In da ste mi dalje za pričo, da obenem zavrzem in razdedinim tega drugega gospoda, katerega vsi dobro poznate, grofa de St. Ivesa, in sicer iz zelo tehtnih, samo meni znanih vzrokov. Izjaviti vam moram tudi, zakaj da sem vam napravil ta nenavaden nemir in tudi sitnosti pa neprijetnosti, ker še večerjali niste. Gospod Alain je namreč blagovolil zagroziti, da bo ovrgel mojo oporoko in trditi, da je med vami več vse časti vrednih mož, ki da so pripravljeni priseči, kar bi on zahteval od njih. Moja želja je, da mu s tem vzamem vsako moč in zavežem jezik njegovim krivim pričam. Neizmerno hvalo sem vem dolžan za vašo prijaznost, ker ste se potrudili sem, in imam čast voščiti dober večer vsem.«

Ko so se uslužbenci, še vedno vsi osupli in zmedeni, prerivali proti vratom bolnikove sobe, se mu priklanjali v pozdrav ali si devali roko na čelo, kakršna je pač bila njihova stopnja, sem se jaz ozrl skrivaj po strani po bratrancu. Le ta je prenašal to silno javno ponižanje, ne da bi trenil z očesom. Stal je ravno pokonci, s prekritimi rokami in nepremično zrl v strop. Moral sem ga res občudovati v tem trenutku. In moje občudovanje je postalo še večje, ko so bili poslednji uslužbenci izginili skozi vrata in sva nazadnje sama ostala pri svojem starem stricu. Tedaj je stopil k postelji, se dostojanstveno priklonil in nagovoril človeka, ki ga je bil obsodil, da popolnoma propade:

»Milord, blagovolili ste ravnati z menoj na način, ki mi ga vaše dostojanstvo in moja hvaležnost branita presojeti. Preostaja mi še samo, da obrnem vašo pozornost na dolgo vrsto let, ko so me učili, da se smatram za vašega dediča. Kot tak sem menil, da imam nekaj pravice trositi denar. Če sem zdaj odpravljen niti z enim samim šilingom kot zahvalo za svoje dolgoletne usluge, nisem samo postal berač, ampak prišel tudi popolnoma na nič!«

Ne vem, ali je strica utrudilo zadnje naporno dejanje, ali je imel tako jezo nanj, ker je zaprl oči in jih tudi ni več odprl ob teh besedah. »Z niti enim šilingom,« je ugovarjal in ob teh besedah se mu je prikradel rahel nasmešek na obraz in razločno lebel tam drobce ene sekunde. Te-

dajci pa je spet izginil in na njegovo mesto je stopil neprodiren izraz dolgih let, utrujenost in prekanjenost. Ni bilo mogoče, da bi se človek varal: moj stric je bil vesel nad tem položajem, kakot je bil v zadnjih pet in dvajsetih letih vesel malokatero stvari. Ogenj je komaj še tlel v tem alabotnem telesu, toda v njem je še živelo sovražstvo, hudo in nezmanjšano, kot kaka neumrljiva lastnost.

Toda bratranec je vztrajal dalje.

»Govorim v okoliščinah, ki so neugodne za mene,« je nadaljeval. »Moj tekmeč je še vedno v sobi, nemara bolj iz preudarnosti kot iz obzirnosti.« Ošnil me je s pogledom, ki bi posušil celo hrast. Neizrečeno rad bi odšel in tudi Romaine si je želel isto, toda stric je ostal negativen. Z istim mirnim, tihim glasom in ne da bi odprl oči, mi je velel, naj ostanem.

»Pa dobro,« je dejal Alain. »Potem vam ne morem poklicati v spomin tistih dvajset let, ki so šla preko naju na Angleškem, tudi no usluge, ki sem jih vam storil ta čas. Vaše lordstvo me pozna predobro, da se ne morem ponižati tako globoko. Ne vem, kakšne napake se mi očitajo. Poznam samo svojo kazeno, ki pa je tako huda, da se ji ne upam pogledati v obraz. Gospod stric, obračam se na vaše sočutje; bodite vsaj toliko milostni in me ne tirajte v zapor za dolžnike, kjer bi ostal kot dožnik, ki prejema miloščino vse do konca življenja.«

»Mauka in starček, kaj neda?«

»Mauka in starček, kaj ne da?« je vprašal moj stric z besedami Lafontaina, nato pa je uprl svoje svetlo modre oči v Alaina in s poudarkom ponavljal druge besede istega pisatelja:

»Z dobrikanjem upa mladost, da doseže vso, Starost pa ostane neizprosna.«

Kri je zalila obraz Alainu in oči so se mu iskrile, ko se je obrnil do Romaina in mene.

»Zdaj pride vrsta tudi na vas,« je rekel. »Če pride en grof v luknjo, pride vsaj še drugi.«

»Oprostite, ne pojde tako,« mu je segel Romaine v besedo. »Najprej bo treba vzeti v oziir še neke formalnosti.«

Toda Alain je še urno stopal proti vratom.

»Stojte! Počakajte malo!« je zaklical Romaine.

»Pokličite si vsaj svoje lastne besede v spomin, da naj človek ne prezira svojega nasprotnika.«

»Če vas tudi ne preziram, pa vas vendarle sovražim!« je zavpil Alain nebrzdano strastno. »Pazita se, vidva oba!«

»Podoba je, da grozite grofu Anneu? Kar tako pa vendar ne gre to. Veste, so še hušje reči, kakor že pride človek na nič in hušji kraj kot ječa za dolžnike.«

Te besede je Romaine govoril s tako pomenljivim glasom, da se je dobro videlo, kako se je stresel Alain od strahu. Izenadna je prebledel, kot bi ga z nečim udaril.

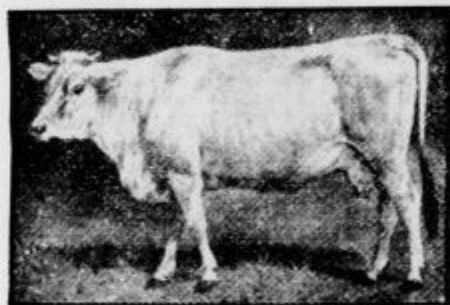
»Ne razumem vas.«

»Ej, prav dobro me razumete,« je ugovarjal Romaine. »Mislim, da me še predobro razumete. Saj vendar ne boste mislili, da sem jaz držal roke križem, ko ste si dali toliko opraviti. Ken sem samo Anglež, zaradi tega še ne smete misliti, da nimam toliko pameti, da bi ne mogel izvršiti preiskave. Najsi mi je tudi veliko težje na časti vaše rodovine, gospod Alain St. Ives, bom vseeno storil svojo dolžnost, samo če izvem, da se hočete maščevati posredno ali neposredno v tej zadevi, pa naj se zgodí kar se hoče; to se pravi z drugimi besedami, da bom objavil pravo ime bonapartistovskega vojuna, ki piše pod svoja pisma ime »Rue Gregoire de Tour.«

(Nadalevanje priložnosti.)

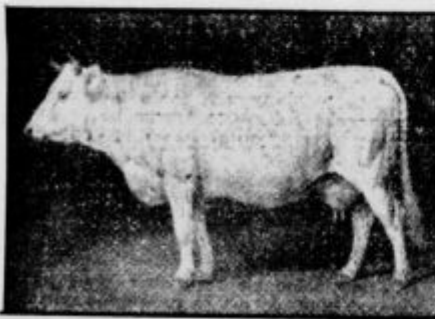
PINČAVSKO PLEME: je za naše razmere priporočljivo in se je zaradi svojih dobrih lastnosti tudi udomačilo po vsej Gorenjski

MURICODOLSKO PLEME: raste počasi, je izborna za vožnjo, daje dobro meso in je posebno pri mesarjih v čišlih; razširjeno je posebno na Dolenjskem in Štajerskem

RJAVO ŠVICARSKO PLEME: je lepo, izvrstno za molžo in precej sposobno za vsestransko uporabo, za izboljšanje naše sive živine zelo pripravno.

MARIJADVORSKO PLEME: je izvrstno za pisanje in delo, za mleko je nekoliko slabše, a izbirčno glede krme. — Marijadvorskemu je podobno labodsko pleme.

GOVEJA PLEMENA

Velikokrat slišimo vprašanje, katera goveja pasma je najboljša in katera naj bi se vpeljala. Odgovor na to vprašanje je zelo težak. Najbolje je, da večaki po izkušnjah in znanju doženejo, katera pasma bi bila za ta ali oni kraj najboljša.

Ker je dobro uspevanje živali odvisno od zemlje, podnebja, reje in ravnanja, tudi vsako pleme ne uspeva povsodi. Ako hočemo novo pasmo vpeljati, ne moremo kar danes ali jutri reči, tale pasma bo najboljša. Treba je mnogoletnih izkušenj in opazovanj. Čimbolj so krajevne razmere podobne onim, kjer je žival doma, s tem večjo gotovostjo bo novo pleme uspevalo.

Za naše slovenske razmere, za naše premajhno in razkosano kmetijstvo pride tudi to vpoštev, v kakšno svrhu rabimo živali. Brezdvomno lahko rečemo, da potrebujemo živali, ki so za mleko, meso in delo, torej živali z vsostranskimi lastnostmi, zdrave, utrjene, ki porabijo krmo dobro in ki se lahko plodijo.

Tako pleme bomo najlažje privzgojili, ako domače pleme, seveda če je pripravno in utrjeno, izboljšamo z umnim izbiranjem in umno rejo in če treba, tudi z vpeljavo sveže krvi iste ali vsaj podobne pasme. Če pride žival iz tujih krajev v drugačne razmere, od roda do roda slabše uspeva. Treba je torej v prvi vrsti domače pleme vpoštevati in spoštovati.

V šanek smo uvrstili nekaj slik onih pasem, ki jih pri nas razširjajo, oziroma tistih, ki pridejo pri nas v poštev in katere so po alpskih deželah razširjene.

Brez vsakega cilja rediti živino ni gospodarsko. Za pleme je rabiti v prvi vrsti le zdrave živali, ki so dobrega rodu. Veliko važnost moramo polagati na močno utrjeno truplo. Ako živali še poleg tega hitro rastejo in če niso posebno izbirne glede krme in oskrbovanja, tedaj bodo krmo dobro izrabile in veliko užitka donasale.

Ker je oblika trupla in porabnost živali vedno v ozki zvezi, naj bo vozna živina močnih kosti, močnih mišic, dobro razvitega trupla ter živahna. Živina za pisanje bodi hitre rasti in lahke reje, glavo in noge naj ima manjše, truplo globoko in močno razvito. Živina za mleko je silnejših kosti in trupla sploh ter ima tanko, mehko in premlajivo kožo. Vse te in še druge lastnosti so odvisne tudi od pasme. Nekatera pasma je bolj za mleko, druga bolj za vožnjo in tretja bolj za meso.

Dobro vajen živinorejec presodi na oko, za katero lastnost je žival posebno razvita in v čem pomanjkljiva. Natančno je tudi premisliti in preudariti, celo žival dobro pregledati, preden se jo odločimo kupiti za pleme, zakaj čia sama slaba žival prenese za več let in več rodov svoje slabe lastnosti na zarod. Zato dobra in lepa plemenska žival ni nikdar predraga.

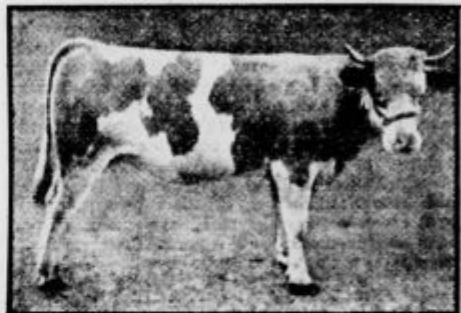
Dobra plemenska žival mora biti v vseh delih trupla sorazmerno razvita. Tako razmerje trupla dobimo navadno pri dobro razvitih živalih srednje velikosti. Velike živali običajno niso najboljše in najdobričkanosnejše. Moč živali se kaže razen v močnih nogah in stegnih tudi v močni koži po hrbtu in v tanki koži po trebuhu. Učesa pri plemensko izrejeni živini morajo biti špičasta, ne pa okroglasta.

Seveda ne zadostuje samo izbiranje plemenskih živali, treba jih je tudi dobro krmiti in oskrbovati.

Dober uspeh je odvisen od pravilne odbire in reje obeh plemenskih živali, torej od krave in bika. Biku je treba poveljiti prav za prav še več pozornosti, ker je od njega več zaroda kakor pa od krave.

MONTAFONSKO PLEME: je sorodno rjavemu švicarskemu, dobro za mleko in pripravno za križanje z našo sivo živino.

SIMONODOLSKO PLEME: spada k največji goveji živini; potrebuje močne in tečne krme in ne uspeva dobro v krajih, kjer dobi pičlo krmo.

ZGORNJEJSKO PLEME: je dobro za vprego, srednje dobro za meso, za svojo težo dobro za mleko in ga prištevamo k najmanjši planinski živini.

POMURSKO PLEME: razširjeno je po spod. in Gor. Štajerskem in Dolenjskem. Nastalo je z mešanjem muricodolskega in marijadvorskega plemena. Nekoliko slabše je glede molže, izvrstno pa za delo in meso.

»Domoljub« je vedno dajal prave smernice Slovencem. Naroči naj ga vsaka družina v vašem kraju, ker bo vsem najzvestejši prijatelj!

KRALJIČEK

Ljudska povest. Področnik France Premrl.

»Mene gostilna nič več ne veseli in tudi gosti na orglice ne znam nič več, sem vse že davno pozabil.«

»Za to ni nobene škode. Ostani kar na deželi in preživljaj se pošteno. Poišči si sam kakega mojstra in nauči se poštene obrti, pa ne čevljarstva, ampak kaj boljšega, na primer krojaštva ali slikarstva. — To reši človeka, to se pravi, če se poklica drži... Ti neizkušeni angel, ti še ne poznaš sveta. Toda če se boš ravnal po mojih naukih, se ti bo lahko na svetu bolje godilo kot meni, ki nisem imel nobenega takega modrega svetovalka... In sedaj lahko zopet zaspiš. Jaz bom tudi zaspal. Sedaj mi je veliko lažje, ko sem razodel vse, kar mi je ležalo na srcu. — Lahko noč, Janeček!«

Nekaj časa je mrmral Škric še o tem in onem sam s seboj, potem pa je krepko smrčanje dalo na znanje, da je zaspal. Tudi deček je bil zopet v objemu sladkega spanja, toda njegovo dihanje je bilo tako mirno, da bi ga nobeno uho ne slišalo.

Zjutraj je bil Škric, ki se je sicer zadnji ulegel k počitku, prvi zopet na nogah. Skrtačil si je čevlje, klobuk in posebno frak, da ni ostalo na njem nobene bilke trave ali stelje, nato je šel iskat vode, pa je ni mogel najti. Ko je videl, da se prvi sončni žarki razlivajo po najvišjih gozdnih grebenih, ga je prevzelo tako veselo občutje, da je dal duška svojemu jutranjemu razpoloženju s pesmico:

»Sonce čez hribček gre,
luna pa za goré;
zvezdice presvečile
se potope.«

Nato je budil tovariše deklamirajoč:

»Pokonci, pokonci, zaspanci!
Zakosti naspali ste se.
Pod nebom pojejo škrjanci
in sonce visoko je že.«

In veselo je zopet zaokrožil:

»Škrjanček poje, žvrgoli,
se bel'ga dneva veseli,
škrjanček poje v beli dan
glasno čez hrib in pian.«

»Kaj si priemojen ali pijan?« je zarenčal Brbljač.

»V hribih se dela dan...«

»Le kar pred svojim pragom pometaj najprej. Vidva sta se včeraj tako temeljito napila, da se še danes ne moreta dvigniti iz pernice, hočem reči, iz trave. Jaz pa poznam pravo mero; zato sem pa tudi zjutraj zopet čvrst in čil kot erba v gozdu in svež kot riba v vodi in veselo razpoložen kot slavček v grmu.«

»Taka eva tudi midva,« je zaklical Vetrnjak in skočil pokonci in s svojim donečim tenorjem ubral pesem, v katero sta takoj tudi onadva posegla. Mogočno ja zadonela po gozdu:

»V hribih se dela dan,
v hribih žari;
bratje, le ven na pian,
na vrh planin!«

»Dečku, ki je bil navajen, da je opravil takoj, ko je vstal, jutranjo molitev, ni nič ugajalo to vihravo in lahkoživno početje in počutil se je vedno bolj neugodno v njih družbi. Ko so se odpravil nato na Kambreško, je pradržal očeta malo zadaj in ga vprašal:

»Ali pridemo danes v mesto?«
»Kam pa misliš,« se je nasmajal Vetrnjak.
»Tako urni pa nisemo. Saj se nam pa tudi nikamor ne mudi.«

»Toda jaz bi se začel rad brž učiti čevljarstva.«
»Haha, za to bo še vedno dovolj zgodaj. Bodi vesel, da si moreš ogledati poprej svet in uživati prostost. Učna leta so mučna leta. — Pred jesenjo eploh ne vzame Krivec nobenega učenca.«

Po teh očetovih besedah je postalo dečku tesno pri srcu in žal mu je bilo, da se dal zvoditi, da je odšel od doma.

Na Kambreškem so naročili postopaci obilen zajtrk, ki je pa bil večidel iz alkoholnih pišca in jih je spravil v živahno razpoloženje. Krčmar je vedel povedati, da bo danes v Srednjem velika evatba, kjer bo bučna zabava.

»Halo, tam pa moramo biti na vsek način zraven,« je zaklical Vetrnjak. »Morebiti se bo dalo dobiti tudi kake godbene instrumente. Tedaj bomo pa zaigrali tako vrtoglave poskočnice, da ne bodo plesalci več vedeli, ali imajo dve ali štiri noge.«

»In dobre vinske kapljice gotovo ne bo manjkalo,« je poudaril Brbljač.

Škric je pa živahno zapel:

»Danes tukaj, jutri tam,
drugi kraji, druga mesta!
Če mi vseč ni tu, drugam
urna me popelje cesta.«

Hipoma pa se je ustavil sredi petja in gledal prestrašeno proti vratom, skozi katera sta stopila dva orožnika. Medtem ko je obetal eden na vratih, je stopil drugi k mizi in rekel:

»Ahu, to smo dobili piščke kar lepo skupaj.«
Škric je v tem mučnem položaju odvrnil:

»Zal, da nismo nikoli pišč, ker sicer bi lahko leteli in bi nam ne bilo treba si brusiti podplate. Na romarski poti smo namreč na Sveto goro in smo se tukaj ustavili, da se malo okreplamo.«

»Te pobožne romarje poznaš že dolgo in jih ravno iščeva,« je izjavil orožnik, in ko je pokazal na vsakega s prestom, jih je imenoval po vretih: »Vi ste Mirko Mikulj, vi Lovrenc Kragelj e svojim sinom Janezom, imenovanim Kraljiček, in vi ste Janez Boltar, vi dobro poznani daleč na okrog.«

»To se ujema, toda mi nisemo nihesar zagrešili proti policijem predpisom,« je zagodrnjal Brbljač.

»Tega dečka tukaj ste odvedli iz varušva in ste ga protipostavno ugrabili njegovemu oskrbniku.«

»Deček je Kragljev, naju to nič ne briga.«
»Fuji, Boltar!« je zabavljaj Škric, »tudi midva se morava brigati za dečka. Ti si njegov boter in meni se nedolžni otrok smili.«

»Vsi trije ste krivi.«

»Ljudje so vas slišali, ko ste kovali svoje načrte,« je izjavil orožnik. »Vsi trije ste krivi — in tudi deček ni popolnoma nedolžen pri tem.«

Tu se je postavil Vetrnjak in je zarenčal:
»Niti na misel mi ni prišlo, da bi bil to zločin, če vzamem svojega otroka k sebi. Deček z dvana-

stimi leti je pač že toliko doraščen, da se mu mora dati svoboda. In če dam izučiti svojega sina obrti svojega očeta, je to pravica, ki mi je ne more nihče odrekati.«

»Kaj je pravica in kaj krivica ne bomo mi odločali, midva imava samo nalog, da spraviva gospode tukaj na gorjansko okrajno sodišče.«

»In če se ne pustimo spraviti?« se je upiral Brbljač.

»Potem priprišite posledice samim sebi. V ječo pridete na vsak način, in tem dalje, čim bolj se upirate.«

Trije tovariši so se pomenljivo spogledali in popoldoma umoknili. Deček je bil ves blede in je imel solze v očeh; zadrževal je sicer jok, toda tresel se je po vsem telesu.

Cez nekaj časa je prišla Škricu rešilna misel: »Gospoda orožnika,« je rekel, »saj vama ne bo neljubo, če se odrečemo vajinemu spremstvu in vama ne delamo nadlege. Mi bi šli sami na Gorjansko in se javili sodišču.«

Nato je odvrnil orožnik s smehom:

»Ne, ne, tako nes pametna pa nisva, da bi piščke, ki jih imava v rokah, zopet izpustila. Morate se na vsek način sprizniti z najinim spremstvom, in sedaj hočemo takoj odrediti.«

Tu ni bilo več nobene rešitve. Trije vinski bratci so morali poravnati svoj račun in potem so v varstvu orožnikov odkorakali nazaj v dolino. Med potjo je le tu pa tam kateri zagodrnjal s kako besedo, sicer pa so šli molče in klavirno in ne prehitro, epredaj pred njimi deček, zadaj pa orožnika. Dečku je bilo strašno bridko pri srcu. Delal si je najhušje predstave o ječi, v katero ga bodo zaprli, ekoraj še bolj pa ga je težila eramota, da gledajo ljudje še tako mladega že kot kaznjena in zločinca. Najraje bi se bil zjokal, pa ga je bilo eram; tem bolj iskreno je pa molil v srcu k Materi božji, da bi ga rešila trpljenja in eramote.

Škricu je postajalo kar neznoeno to enakomerno korokanje brez besed. Zato je skušal spraviti družbo v boljšo voljo s prikljenim humorjem, ko je v taktu boje zapel:

»Oj zdaj gremo,
oj zdaj gremo,
nazaj se pridemo.«

Ker se mu ni pa nihče odzval, je še sam zopet umoknil. Po daljšem potovanju so dospeli do Sela in zagledali so malo vstran od ceste bister, hladen studenček, ki je izviral pred zelenim gozdičem.

»Gospoda orožnika,« je rekel Brbljač in se okrenil, »mi smo silno trudni in žejni. Ali bi ne mogli tukaj malo počivati in si žejo ugasiti?«

Proti temu nista orožnika nič ugovarjala, in tako se je polegla vsa družba okrog studenca. Deček se je usedel nekoliko vstran zraven brinovega grma. Ko se je Brbljač napil poživiljajoče tekočine, čeprav samo vode, je postal zopet boljše volje in z globokim basom je začel oponaskati žabe:

»Kvak — kvak — kvak — kvak — kvak.«

Takoj nato je pa zapel Škric s svojim mehkim baritonom:

»Žabe, žabe, evatbo so imele,
zbrane iz soednih mlak.«

Tedaj se tudi Vetrnjak ni mogel več premagovati in posegel je vmes e svojim čistim tenorjem:

»Jedle, pile so in pele;
rega, rega, kvak, kvak, kvak.«

Zabavna pesem je spravila tudi oba orožnika v dobro voljo in e smehom eta pleskala. — Ko pa eta dala znamenje za odhod, eta zabudeno opazila, da ni več dečka zraven. Orožnik je zalvilgal in zaklical:

»Haló, dečko, semkaj! Mi gremo naprej!«
O dečku pa ni bilo ne duha ne sluha. Tedaj je zaklical Vetrnjak z vreščočim glasom:
»Janeček, kje si? Pridi hitro! Moramo iti naprej, ne obotavljaj se!«

Nič se ni oglasilo. Tedaj ga je šel eden orožnikov iskat. Obredel je ves gozdiček, prišel je pa čez pol ure nazaj, ne da bi kaj našel. Sedaj je postalo vsem jasno, da je deček ušel. Vetrnjak je osuplo gledal, Brbljač se je škodoželjno muzal, Škric pa se je veselo zasmajal. Orožnikoma ni precejtajalo nič drugega, kot da sta vsaj druge tri jetnike odvedla naprej.

»Nadaljevanje prihodnjil!«

NAŠI VELIKI MOŽJE

Mihael Opeka

Ob Antonu Medvedu in naših pesnikih mornarje je rasel tudi pesnik in veliki govornik Mihael Opeka.

Rodil se je na Vrhniki kakor tudi pisatelj Ivan Cankar, in sicer leta 1871. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani od 1882 do 1890, nato pa je vstopil v ljubljansko bogoslovje. Toda bogoslovnih študij ni dokončal v sami Ljubljani, marveč v Rimu kot gojenec znamenitega največjega bogoslovnega učilišča z imenom »Germanski kolegij«. Na to mesto mu je pomagal sam škof in kardinal Missia. Tamkaj je Opeka postal dvakrat doktor: bogoslovja in modroslovja. Študiral je v Rimu od 1891 do 1898 in na te lepe čase se je še pozneje večkrat spominjal z največjim veseljem, ko je mogel v središču krščanstva črpati vire za svoje bogoslovno znanje. In prav to znanje, ki je bilo pri Opeki posebno globoko, ga je pozneje usposobilo za najznamenitejšega govornika in ljubljanski stolničar. Ko je dokončal svoje študije v Rimu, je služboval najprej kot kaplan v Moravčah, nato je bil do 1903 prefekt v Alojzijeviski v Ljubljani, potem pa je postal profesor verouka na ljubljanski realki, kjer je poučeval tudi italijanščino, ki se je naučil za časa svojega bivanja v Rimu. Od 1915 do 1919 je bil tudi deželni šolski nadzornik ne samo za verouk, marveč tudi za druge predmete. Kot tak je bil 1919 upokojen. Ze naslednje leto pa je postal ljubljanski kanonik in je na bogoslovnem vseučilišču za nagrado poučeval mlade semeniščnike v govorništvu in pridiganju. Obenem pa je bil cerkveni komisar in dolga leta do smrti nadzornik za verouk na slovenskih srednjih šolah. Zadnjih petnajst let je bil tudi stolni pridigar. Kot tak je bil znan po svojem gromovitem glasu, ki je prihajal iz moza nenavadno močne in velike postave. Toda tudi hrast, ki kljubuje številnim viharjem v gozdu, nazadnje klone, tako je tudi Opeko položila bolezen na smrtno posteljo in izdihnil je dušo in odšel k tistemu, ki ga je vse življenje tako gromovito oznanjal, dne 26. februarja 1938.

Opekovo pesniško delovanje je kar precej pomembno v naši književnosti. Sicer res ni dosegel Medveda, še manj seveda pesnike naše moderne, vendar je njegova pesem na prelomu 19. in 20. stoletja na Slovenskem kar precej močno odmevala posebno zaradi tega, ker je bila ta njegova pesem verska, religiozna. Kot pesnik je sodeloval v ljubljanskem zvonu in pozneje zlasti pri Dom in svetu. Spočetka je bil Opeka kot pesnik pod vplivom Stritarjevega svetožalja in črnogledstva, potem pa je posebno pesnik Josip Cimperman vplival nanj s svojimi velikimi zahtevami, da bodi pesem zlasti na zunanji oblikovno lepa in dovršena. Prav zato, ker je Opeka vse preveč gledal le na zunanjo obliko, premalo pa na notranjo vsebino pesmi, zato s pesmijo ni dosegel tiste višine, kot bi jo bil morda lahko po svojem pesniškem talentu, po svoji nadarjenosti.

Iz Rima je Opeka vneto sodeloval s pesnimi in napisal na primer tele: Pismo iz Rima, Sionski glasovi, Sveti Rim itd., pesmi, ki so večinoma verske vsebine. Vse te in take pesmi je pozneje 1916 zbral v posebni pesniški zbirki pod naslovom *Rimski verzji*. Napisal je tudi več prigodnih ob kakem jubileju ali smrti kakoga svojega pesniškega prijatelja. Dalje imamo izpod njegovega peresa tudi igrico »Blažena si med ženami«. Med pesmimi naj omenimo tudi lepe legende, posebno prelepe Trepetlika, ki nam služi za vzor dobre umetne legende in ki v nji poje o ošabnem dre-

IZ KOČEVJA

Cenjene naročnike naših listov v Kočevju v ljudo opozarjamo, da lahko poravnajo naročnino za vse naše liste, t. j. za »Slovenca«, »Slovenski dom«, »Domoljuba« in »Bogoljuba« kakor tudi naročnino za »Slovenčevu knjižnico« v naši podružnici, ki se nahaja v pisarni Ljudske posojilnice v Kočevju (zraven cerkve), kjer se sprejemajo tudi novi naročniki za omenjene liste. Tam se dobe tudi vse ostale informacije.

vesu trepetliki, ko se ni hotelo upogniti ob Kristusovi smrti, pa so prišle do nje krvave kaplje Jezusove in drevo je vtrepetalo — in trepete še dandanašnji, od tod njeno ime trepetlika.

Leta 1935. pa je Opeka napisal tudi knjigo spominov na leta v Rimu pod naslovom *Isa mojih rimskih let*. Med književno delovanje Mihaela Opeke moramo šteti tudi njegovo sodelovanje pri kulturni rubriki Doma in sveta od 1902 do 1910, ko je vneto sodeloval z dr. Evgenom Lampetom.

Prav odlično pa je delo Opekovo v slovenskem cerkvenem govorništvu, saj je bil naš najboljši cerkveni govornik zadnjih časov. Svojih prelepih pridig pa ni samo govoril, marveč jih je tudi natiskal in tako iz ozkega kroga svojih

Brencej

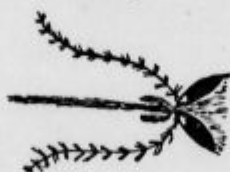
Navadne ali hišne muhe ne ubadajo in ne pijejo krvi. Le včasih se vendar sliši, da je tega ali onega pčila muha. Pri tem ne gre za navadno muho, marveč za hlevsko muho (*Somoxys calcitrans*). Je zelo podobna hišni muhi, se pa od nje razlikuje po velikosti, saj je manjša in pa po dolgem, od zgoraj vidnem sesalu. Tudi njena krila leže bolj navzven, kadar sedi. Ta muha ne sedi na steni z glavo navzgor, marveč z glavo navzdol.

Kako živi?

Glede načina življenja sta si tako hišna kot hlevska muha precej podobni, le glede hrane se razlikujeta žerke obeh. Žerke hlevske muhe se

Glava navadnega komarja

Navadni komar sedi na stropu in steni

Mrzličarjeva glava

hranijo navadno s kravjeki in ne s žerki. Prezimijo pa kot buba.

Razvita žival se poleti in v začetku jeseni drži v hlevih, in šele ko toplota pojenja, torej v pozni jeseni, poiščejo stanovanja ljudi najraje blizu hlevov, zato jih je v mestih malo.

Dorasta in razvita žival se hrani s krvjo hlevska oziroma živine. Ubode namreč kožo ter sesa kri.

Škodljivost.

Radi ubodov in še bolj, ker prenaša bolezenske klice na le na hlevska, marveč tudi v hlevska, je ta muha zelo nadležna. Prenaša klice vrančinega prisada, malarije, morda tudi slinavke in parkljevke. Sumijo jo celo, da prenaša klice boleznij, ki povzročajo ohromelost hrbtnice otrok.

Kako se je branimo?

Protj tej nadležni muhi se moramo boriti iz gospodarskih in hlevokulturnih razlogov. Predvsem moramo preprečiti z raznimi, že pri hišni

ljubljanjskih poslušalcev razširil po vsem Slovenskem v knjigah. Napisal ni nič manj kot 24 knjig svojih govorov in v teh knjigah kar 367 pridig. Navadno je cela knjiga govorov posvečena enemu in istemu vprašanju iz vere in morale, tako vseh prvih 22 knjig, zadnji dve knjigi pa govorita o različnih stvareh obenem. Tako na primer nosijo njegove knjige govorov tele naslove: Brez vere, Za resnico, O dveh grehih (tu govori Opeka o nečistosti in lakomnosti po vojni), Začetek in konec (knjiga je posvečena Bogu, ki je naš začetek in konec vsega), Velika skrivnost (tu govori o zakonu), O ljubezni, Kam greš? (knjiga o poklicu), Vstajenje duše, Mesto na gori (to je Cerkev na skali), Žena s soncem (posvečena Mariji), Božji dnevi (v njih obravnava cerkveno leto), Večna knjiga (o svetem pismu), Studenci žive vode (o svetih zakramentih), Jagnje božje (o daritvi sveta maše), Knjiga postave (o božjih zapovedih), Očetov klic (o potrebi katoliške akcije), in še nekaj drugih. V vseh teh pridigah se je Opeka izkazal tudi kot izvrstni pisatelj, kajti njegovi govori so obenem prave umetnine v jeziku in slogu, pa tudi vredne, da jih prebere ne le preprosti človek, marveč so silno lepe in obenem koristne za slovenskega izobraženca. In prav kot govornik — vse bolj kot pesnik — se je Opeka uvrstil med naše velike može.

LOVEK V BOJU Z MRČESOM

muhi naštetimi sredstvi, razširjanje tega mrčesa. O teh sredstvih smo rekli in pri tej priliki ponavljamo, da ne škodujejo gnajo prav nič in tudi ne rastlinam, ki jih s takim gnajom gnajemo.

Razen teh dveh muh moramo preganjati in uničevati tudi druge muhe: kot mesarsko muho in kalnico.

Komarji

Kot muhe, spadajo tudi komarji k dvokrilcem, ker imajo samo eno dvojico kril. Navadni komarji imajo utripača. Nas zanima predvsem pri nas živeči, do 1 cm dolgi navadni komar, ki ima vitek trup, dolge noge in tenko bodalce. Temu soroden je mrzličar, znan s tujim imenom *Anopheles (anofeles)*, ki prenaša mala-

Mrzličar sedi na stropu in steni

rijo. Vendar je med obema znatna razlika. Razlikujeta se predvsem v gradbi tipalk (gl. slika 1), posebno še v držji, ko sedita na steni in pa v načinu ubadanja. Navadni komar leži sporedno s podlogo, glava in bodalo tvorita skoro pravi kot k trupu; mrzličar pa leži s trupom tako, da tvorita trup in bodalce posevno premico k podlagi (glej sliko 2).

Kako živita.

Komarji so navezani na vodo saj se le v vodi razvija njihova zalega. V poletnih mesecih ležejo svoja jajčeca na vodno površino. Navadni komar položi svojih 200—400 podolgovatih v pasu podobnih kupčih združenih jajčec na vodno površino; mrzličar pa polaga svoja jajčeca posamič v nerednih kupčih. Prvi si izbira najraje močvirja, mlakuže, stoječo vodo sploh, drugi pa čisto.

Iz komarjevih jajčec se razvijejo že po šestih dneh paličaste ličinke, ki so pokrite z diafrcami. Te se gibljejo zelo živahno po vodi in prihajajo od časa do časa na površino, da zajamejo svežega

Znamenite Gogoljeve „Ukrajnske povesti“ so izšle!

Prelep češki roman

„Golobček“

pisal Baar

dobite po vseh knjigarnah in trafikah
in pri vseh naših zastopnikih!

Kupujte najlepše družinske knjige

„Slovenčeve knjižnice“

zraka. Ličinka navadnega komarja ima ob zadku dihhalno cevko, ki jo pomolita iz vode, ličinka mrzličarja pa ima na hrbtu vrsto dihhalnih luknjic, vzdolžnic. Čez nekaj tednov doseže ličinka dolžino 1 cm, nakar se zabubi; buba je gibljiva. Diha s dvema oprsnima dihhalnicama, ki se podaljšata v cevki ter molita iz vode, kadar ždi buba pod vodno površino.

Čez tri dni izleti iz bube razvit komar, ki gre takoj iskat ljudi ali živali, da se nasiti s njihovo krvjo. Komar, ki se je napil krvi do stlega, jo prebavlja kakor tri dni, nakar si hrano ponovno poišče.

Komarji prezimijo včasih kot ličinke ali jajčeca, največkrat pa kot odrasle živali. Mrzličarji se skrivajo za prezimovanje po skednjih, blevih, ter po prostem, a iščejo vedno suhe kraje; navadni komarji pa se skrivajo v kletih in ljubijo zlasti vlažnejše kraje. Navadno jih je veliko skupaj.

Škoda.

S svojim brenčanjem, je bolj pa s svojim ubadanjem, ki je zlasti nadležno ponoči, nas komarji opozarjajo, da grodo iskat hrane. S tem močjo poetek ter so radi tega zlasti otrokom in bolnikom škodljivi. Ubod povzroča srbečico pa tudi vnetje. Posebno nevaren je mrzličar, ker prenaša klice znane malarije. Te klice ima v svojih žlezah slinavkah ter jih z ubodom vbrizgane v rano; klice prodre v rdeča krvna telesa, kjer se močno razmnože, jih uničujejo, kar povzroča mrzlico.

Obramba.

Ločiti moramo način obrambe v poletnih in zimskih mesecih. Poleti uničujemo komarjevo zalogo v vodi. To napravimo tako, da odstranimo razne stojnice vode, v katerih se komarji radi zareda. Kjer pa tega ne moremo storiti, polijemo tako vodo z oljnatu tekočino. Ta napravi na vodni površini tenko kožico, ki ne dovoli zraku dostopa do vode; vstedi tega poginejo komarjeve ličinke. Tako sredstva so: petrolej, floraliarvul, saprol za komarje salvinol. Za 10 kv. m potrebujemo približno štiri litra tekočine. Ko smo tekočino polili po vodi, moramo vodo močno pomešati, kar omogoči, da se naredi na površini sklenjena skorja. Pri večjih vodah naj se uporablja posebna brizgalka. Tak način uničevanja moramo ponoviti v poletnih mesecih vsakih 14 dni do tri tedne.

Nikakor ne priporočamo uporabljati strupov, kajti to bi povzročilo pogin vseh v vodi živih živali, od katerih so mnogi sovražniki komarjeve zaloge. Sem spadajo posebno roparske vodne žuželke, paglavci (žabe ličinke) pa tudi ličinke pupkov, ribe, kot belice, krapi, zeti; med zaveznike štejem žabe, krastače in netopirje; vsi ti nam pomagajo uničevati komarje v poletnih mesecih.

Pozimi uničujemo le razvite komarje, ki so obenem nosilci bodočega zaroda. Uničujemo jih s kazenem, to je, sežigamo snovi, ki razširjajo strupene pline. Nikakor ne priporočamo sežigati žvepla ali žveplovodika, ker proizvajata strupene pline in pa ker sta zelo vnetljiva. Pač pa moremo uporabljati nedolžen dalmatinski bolhač in salforokso. Računati moramo 5—10 gr teh snovi na kubni meter prostora.

Drugi način uničevanja je sežiganje komarjev, ki so se zbrali po stropu in po stenah v kletih. Dobro nam služi v ta namen navadna baklja ali pa azbestova kepa, ki smo jo pritrdili na palico.

PRIČA IZ STARIH DNI

Oreh, kostanj in lešniki

V nadaljnjem Valvazor popisuje še kutino, nakar prehaja na kostanj, o katerem tako-le veli: Nadalje so na Kranjskem celi gozdovi kostanja (Valvazor pravi: kostain), ki ga je povsod toliko, da ga večji del prašiči požro, čeprav ga še za ljudi dovolj ostane. Veliki in debeli kostanj, ki pri morju raste, in ga splošno laški kostanj (ali maron) imenujejo, razvažajo v daljne dežele, pa ga tudi na Kranjskem mnogo speko in pojedjo.

Oreha je tukaj dovolj, in sicer vseh vrst, bodisi debelih, laških, bodisi drugih, mehkih in trdih, podolgastih in okroglih. Ljudstvo jih ne suši le zgolj zato, da jih je, marveč jih mnogo porabi za neke vrste kruh, ki ga za božične praznike peko. In ta kruh, ki bomo o njem govorili med šegami in navadami domačega prebivalstva bolj obširno, imenujejo *spaticec*. Olja pa iz njega malo stiskajo, ker tukaj nimajo te navade.

Navadnih lešnikov so tukaj celi gozdovi. Ker jih je toliko, so ljudem manj mar, zaradi česar se jih več pokvari kakor pa jih obero. Vendar pa jih še precej posuše in jedo. Debele, okrogle, ki jih laške lešnike imenujejo, tudi radi jedo, še več pa jih izvedejo v tuje dežele.

Olive, ki jim Kranjci oljka pravijo, rasto samo na Krasu, ob morju ter v petem delu Kranjske, namreč v Istriji. Iz njih pripravljajo, kakor drugod, olivno olje. Mnogo oliv pa tudi svežih shranijo, nakar ih take v tuje kraje razpošiljajo.

V tistih krajih rasto tudi pomaranče, citrone, limone, granatna jabolka, mandlji, murve, fige in podobno plemenito drevje. Vendar jih ni toliko odveč, da bi ta pridelek lahko tudi drugim dajali.

Tudi grmičja je več vrst: rdeče grozdije, bodeče grozdije in še več drugega. — Tudi gozdnih sadežev ne manjka ter jih je več vrst, kakor ciberbne, manunice, dren, mokovnice in še več drugih, kar je vse dobro za jed.

Kranjska vina so slovela po svetu

Vsem tem gozdnim in grmičastim sadežem naj zdaj nadenemo venec iz vinskega trsa ter se prav nazadnje spomnimo tudi vinske trte. Ne bomo se je zadnje spomnili iz kakega preziranj, marveč zato, ker bi s tem radi povedali: vsakdo mora najprej vso svojo dolžnost do konca storiti, nakar naj šele misli na vino. Zakaj sadeži človeka ne napolnijo tako, da bi zaradi njih ne mogel vina. Če pa se kdo precej spočetka in prezgodaj loti vina, zlasti tako dobrih različnih vin, kakršna rastejo tukaj na Kranjskem, se mu pozneje drugo ne bo ljubilo. Sploh pa človek navadno najprej je, potem šele pije.

Na Kranjskem je mnogo vina vseh vrst, in sicer najprej razna sortna vina, ki jih navadno laška vina imenujemo, kakor na primer: beli muškatelec, prosekar, černikalec, vipavec, cividin in še več drugih belih vin. Prav tako imenitna pa so rdeča vina, kakor na primer: marcemín, pinol, refošk, teran, cepičar, keršanec, veršear in še več drugih rdečih vin, ki jih daleč na tuje izvažajo, dasi jih tudi na Kranjskem kaj radi imajo ter jih ne pije premalo. — Na Kranjskem rastejo tudi različna domača vina, zlasti pa na Dolenjskem in

Seveda moramo ta postopek večkrat ponoviti. Prav tako ne smemo sežigati komarjev v krajih, kjer je nevarnost za požar.

Tretji način je obrizgavanje komarjev s trupenimi tekočinami kot florin-insekticid ali mikroton. Uporabljamo 2—3 dele teh snovi na 100 delov vode. Najbolje je brizgati tako zmes z brizgalko, ki jo rabimo za vbrizgavanje dreves ali razkuževanje. Predmete, predvsem živila, moramo prekriti s papirjem ali blagom. Obrizgavati začnemo z novembrom ter ga večkrat ponovimo.

Kateri način je najuspešnejši? Odkrito povedano, uspeh je zagotovljen le, če se uporabljata oba načina, to je poletno in zimsko uničevanje.

Da se komarjev ubranimo, se poslužujemo posebnih mreš. Proti ubodom in pa srbečici, ki jo ubodi povzročajo namažemo ubodeno mesto s salmijakom (mešanica amonijaka in vode). Če je koga pčelil mrzličar, se mora zateči k zdravniku.

Valvazor pripoveduje: Kaj so Slovenci pred 250 leti jedli in pili

v srednji Kranjski. (Valvazor evička sicer ne imenuje, ker se dolenski eviček takrat brčkone še ni tako imenoval. Steje pa ga med domača vina, ki niso za tuji trg.) Ta domača vina pa vsa doma popijejo.

Iz najprej imenovanih ali laških vin si kmetje delajo še dvojno pijačo. Najprej, ko so grozdje že stisnili, tropine malce z vodo zalijejo, nakar jih spet denejo v stiskalnico. To pijačo, ki jo zdaj dobe, imenujejo *šentac*. Ko so to dobro stisnili, na tropine v drugi nalijejo vode ter jo nekaj časa puste stati. Nato vnovič stiskajo. To pijačo imenujejo *ševavec*. Pijača je šibka, vendar jo imajo kaj radi tisti, ki poleti v vinogradu delajo.

Iz vinskega mošta pripravljajo tudi vino, ki ga imenujejo kuhano vino. Vinski mošt namreč denejo kuhat v kotel, kjer toliko časa vre, da se zgosti in da od desetih bokalov ostane le en bokal. Nato ga zgošteni vinski sok spravijo ter ga porablja za vsakovrstna jedila.

Po gozdovih raste tudi divja trta, ki rodi črne grozde, ki so polni kislih in drobenih jagod. Če pa jih utrgaš in obesiš, postanejo sladke. Vendar ljudje teh jagod ne pobirajo.

V deželi, kjer se cedi med, radi pijo medico

V 3. knjigi Valvazor piše o kranjskem čebelarstvu. Med drugim pripoveduje:

Kranjskega medu vsako leto mnogo razpošljejo v druge dežele. Zlasti na Solnogrsko ga vsako leto izvozijo več tisoč stotov. Kako se na Kranjskem med kar cedi, lahko že po tem vidite, ker je tako poceni. Na Kranjskem dobite en funt medu za 2 krajcarja ali pa še za manj. Kranjska sama porabi mnogo medu za to, da iz njega kuhajo medico. Zakaj pozimi dobite medico po vseh večjih vaseh, kjer jo radi pije, ker je tako dobra in sladka.

Medico pa tukaj drugače kuhajo kakor jo na Nemškem kuhajo slaščičarji. Kranjski kmetje jo takole znajo: V lesen sod ali kad nalijejo gorke vode ter vanjo denejo medu (ki je še v satovju). To vse toliko časa mešajo in tlačijo, da se vse razleze. Nato vodo skozi sito precede, nakar v situ ostane le vesek. (Nato Valvazor pripoveduje, kako tisti vosek očistijo, da ga potem v velikih množinah izvažajo v Italijo, zlasti pa v Benetke.)

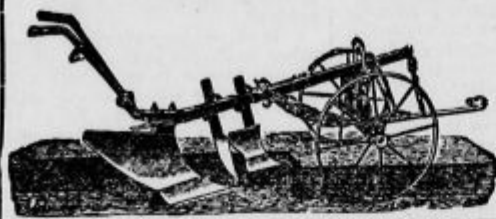
Iz tiste vode, ki je šla skozi sito, pa potem kuhajo medico. Vodo pa s svežim jajcem, ki je bilo še istega dne zneseno, preskusijo, ali je v njej dovolj medu. To pa takole naredi: Jajce denejo v vodo. Če jajce plava pri vrhu in iz vode gleda, je znamenje, da je v vodi preveč medu. Zato prilijejo vode. Če pa gre jajce na dno, je znamenje, da je treba dodati še več medu, kar tudi store. Če so prav zadeli, jajce plava v vodi za kaka dva prsta pod vrhom, kar kaže, da je v vodi ravno prav medu. Iz tega bo dobra medica. Če jajce plava štiri prste globoko v vodi, bo medica kaj šibka in malo sladka. Če pa jajce tako plava, da ga kuka iz vode le toliko, da bi ga pokrila en grob, bo pijača imenitna. Ampak jajce mora biti čisto sveže, sicer preskušnja ogoljufa in bo napačno pokazala.

Tako preskušeno vodo zlijejo v bakren kotel, kjer jo dobro prekuhajo. Ko voda vre, ji je treba zmeraj sproti dolivati, kakor kadar pivo varijo, da ne prekipi. Pod tistim kotlom pa kurijo zgolj češnjev les, ki ga kmeti močno cenijo, češ da ni dobre medice, če bo pod kotlom gorel kak drug les. Ko je voda toliko vrela, da je v kotlu kake štiri prste manjka, jo prilijejo v drugo posodo, kjer se mora shladiti. Ko je voda ohlajena, jo precede skozi platnene prte, da postane lepo svetla in čista. Nato jo natočijo v sode. Nekateri je ne precejajo, marveč čakajo, da pijača v sodu začne vreti in sama vrže nesnago iz sebe. Večina njih pa vodo takoj precedi. Tako napolnjene sode postavijo v sobo k peči, nakar pijača v nekaj dneh začne vreti in nesnago izločati. Medtem pa je treba vedno sproti dolivati, da more nesnaga iz sode. Ko je nehala vreti, sode denejo v klet. V njih je dobra in prijetnosladka pijača, ki je prav rezna.

(Nadaljevanje na 12. strani.)

Če seješ z roko, pitaš plice,
ne ješ ne kruha ne police.
Ker seješ mnogo, žanješ malo;
od truda ti ni nič ostalo.

Zato nabavi si sejalni
stroj MELICHAR-jev idealni.
Sejal boš malo, žel bogato,
pšenica ti bo dala zlato.

SEJALNI IN VSI DRUGI
STROJI V ZALOGI

V ŽELEZNINI
FR. STUPICA

LIUBLJANA

POLEG

„FIGOVCA“

čprav nji ni nič drugega kakor voda in med, brez vsakega kvasu in hmela.

Ta medica je lepe in čiste zlate barve. Vse leto ostane dobra, če je bila prav kuhana. Po moči se nobeno vino z njo ne more meriti, zato svojega pivca kaj kmalu odpravi ter ga okajenega pošlje domov.

Ce pa hočeš medico več let hraniti, jo je treba delj kuhati, da postane bolj močna. Takta obstane nato tudi več ko dvajset let. Nekatere graščine imajo tako staro medico, ki pa je močnejša kakor žganje.

Dobe se včasih tudi slabi kmetje, ki jim je le za dobiček, ki v medicco, ko jo kuhajo, devljejo ljuliko. Tisti, ki potem tako medico pije, postane tako nor in pijan, kakor da bi bil pil najmočnejšo medico, čprav je pil najslabšo.

Taka dobra kmečka medica se da mnogo lepše piti, kakor pa tista, ki jo kuhajo medicarji, ki peko mali kruhek, ker njihova preveč po začimbah diši. V Ljubljani medicarji sicer kuhajo svojo začinjeno medico, je pa le malo iztočijo, ker pivci kranjsko medico rajši pijo, kakor pa tako imenovano nemško.

**SPORTNIK
TOMAŽ
PRIPOVEDUJE**

V taborišču olimpijskih tekmovalcev

Zadnjič sem povedal, kako so se hranili finski tekmovalci, ki so prišli k olimpijskim igram. Mimogrede sem omenil, da so stanovali v posebni olimpijski vasi. To je bila zares vas, kakršni ni para na svetu! Vas brez hlevov in svinjakov, brez senikov — in kar je posebno značilno — vas, v kateri niste videli niti ene ženske!

Ze na olimpijadi v Los Angelesu se je izkazalo, da je za tekmovalce najbolje, če stanujejo skupaj kje izven mesta. V mestu je prevelik vrvež, v mestu jih nadlegujejo časnikarji in fotografi, v mestu je slab zrak in premalo priložnosti za urjenje telesne zmogljivosti.

Kakor v Los Angelesu, tako so tudi v Berlinu postavili daleč izven mesta posebno vas za olimpijske tekmovalce. Niso pa bili Amerikanci prvi, ki so tako dobro poskrbeli za nemotenost najboljših tekmovalcev vsega sveta. Nič ni pod soncem novega, in to bi lahko rekli tudi o olimpijski vasi. Tudi stari Grki so jo poznali in so jo zgradili pred poltretjim tisočletjem v okolici Olimpije.

Kako je torej bilo v taborišču olimpijskih tekmovalcev? Z avtobusom sem se pripeljal do velike naselbine sredi gozdov in travnikov. Vas je bila ograjena z visoko žično ograjo, pri vratih pa je bila straža. Ko sem pokazal časnikarsko legitimacijo, me je straža spustila naprej. Najprej sem se seveda ogledal v občinski hišič. To je

bila velika stavba, v kateri je stanoval predstojnik olimpijske vasi ali po naše povedano olimpijski župan. Ta je sprejemal mlade odposlance posameznih narodov in jim nakazoval stanovanja v malih, toda zelo priključnih hišicah. Po dva in dva sta stanovala v sobi, razen tega pa je imela tudi vsaka hiša svojo sprejemnico. Prva oseba za županom je bil ravnatelj olimpijske kuhinje. Ta je imel nalogo, da je skrbel za približno 5000 tekmovalcev in da je postregel Švede in Kanadčane, ali če hočete, Indijce in Kitajce s hrano, kakršne so bili vajeni v domovini. Pomislite, kako važna in težka naloga!

Nenavadna vas je bila seveda hudo moderno urejena. O tem sem se prepračil že na županstvu, preden sem prišel do glavnega trga. Na županstvu sem videl banko, pošto, carinarnico, trgovino... in tu sem tudi zvedel, da imajo svojo stražo, svojo bolnišnico in svoje gasilce. Na pošti sem zvedel, da so vse hišice zvezane s telefonom in da se lahko načelnik teh ali onih tekmovalcev vsak čas preprači, kaj delajo in ali so doma. V resnici pa ni bilo nevarno, da bi ušli v mesto. Za to je skrbela straža pri glavnem vhodu, ki je zahtevala pismeno dovoljenje. Posebne svobode torej ni bilo v tej vasi, vsaj pred tekmi ni. Tekmovalci so se morali po predpisih hraniti, veliko trenirati in veliko počivati. Nekaterim so tudi prepovedali kajenje ali pitje alkoholnih pijač.

Vtis, ki sem ga dobil pri svojem sprehodu po vasi, je bil zelo prikučen. Same male hišice, precej oddaljene druga od druge. Vmes so bili travniki, cvetlični nasadi in gozdovi. Tu so živeli tekmovalci kakor na deželi. V miru in na dobrem zraku. Kollino na vzhodni strani so preuredili, napeljali so vanjo vodo in tako so dobili tudi precej veliko umetno jezero. V vsej vasi sem zagledal samo eno gostilno. Ta je bila namenjena gostom, ki so prihajali, da bi si ogledali znamenito olimpijsko taborišče. Tekmovalci so se hranili v posebnih velikih obednicah, kjer so pridno sukali vilice in nože, da bi se okreplili za napore tekme.

Kakor rečeno, v tej vasi ni bilo senikov ali kozolcev, pa tudi ne zelenjadnih vrtničev ali njiv. Namesto vsega tega sem zagledal obširna in lepo urejena igrišča, kjer so imeli tekmovalci svoje zadnje skušnje. Nekateri so tekli, ko sem prišel, in so tekli še pol ure pozneje, ko sem odhajal. Po postavah sem takoj ugotovil, da so tekači na dolge proge. Na drugem koncu sem zagledal drogove in bradlje, lesene konje in kroge. Tu so se urili mišičasti telovadci, ki so se pripravljali na tekme v orodni telovadbi. Pokazali so mi tudi pokrito telovadnico, katero so jim postavili za slabo vreme. Posebno presenečen pa sem bil, ko sem obiskal še plavalce pri delu. Tudi ti so dobili svoj pokrit bazen, 25 m dolg. Japonci so se urili v plavanje, Amerikanci pa v skakanju v vodo.

Čprav sem bil prvič v tej vasi, sem naletel na mnogo znancev. To so bili svetovno znani atleti, plavalci in boksarji, o katerih sem bral marsikaj zanimivega in ki so njihove slike objavljali tudi naše dnevnik. Vsi so bili zelo važni pri svojih opravkih, zakaj od daleč so prišli, da bi se vrnili v domovino z zlato kolajno na prsih.

V rožah je zdravie

Večkrat se tudi dogodi, da ni mogoče o pravem času skuhati čaja, zato imejmo v domači lekarni vsaj nekaj izmed naštetih

rastlinskih izvlečkov:

arnika, encijan, rožmarin, urinje, jansz, kolmež, pelin, rutica, sivka, gozdni koren, špačka.

Skoraj vse izvlečke napravimo na ta način: da namočimo določeno količino posušene rastline, ki je razrezana na drobne kosce, v dveh delih spirita ali močnega žganja. Vse to naj se namaka v večji stekleni posodi 3 do 10 dni in sicer na toplem, nakar tekočino odlijemo in skozi platneno krpo precedimo in shranimo v dobro zamašene stekleničke. Pomni, da so le čisti in prozorni izvlečki dobri. Cim se izvleček skali, je pokvarjen in zdravju škodljiv.

Poleg izvlečkov pa hranimo v domači lekarni še praške, ki jih uživamo namesto čajev ali izvlečkov. Dnevni obrok za odrasle je 1 do 3 noževke konice. Praški učinkujejo hitro in so močni. Pripravimo jih iz na drobno zrezanih, močno posušanih rastlinskih delov, ki jih v možnarju zdrobimo in presejemo, ali pa jih zmeljemo v prah. Vsaka domača lekarna naj vsebuje sledeče praške: encijan, aloa, janež, pelin, špačka, gozdni koren, sladki les, žajbelj.

Za zatiranje in masiranje bolečih mest rabimo nekaj olj, ki se pridobijo naravnost iz rastlin oziroma iz njihovih delov (semen); ali pa sami vložimo v čisto olivno olje za tretjino svežih rastlin in pustimo, da se v njem namakajo. Bolje je, da rastline dobro razrežemo in jih nato namočimo v olju. Pripravimo si sivkino, pelinovo, sporšičevo, laneno, janežovo, hlijino, rožmarinovo, mandljevo, šentjanževno, lučnikovo, olivno olje.

Pes ji je rešil 5000 lir

Italijanska gospodinja po imenu Amalija Fumagala se je nedavno na večer vračala domov od obiska pri sorodnikih. Ko je prišla pred svoj dom, je ugotovila, da ji je izginila listnica v 5000 lirami. Ročna torbica se je gospodinjini rada odpirala. Bila je že noč in gospodinja ni mogla misliti na to, da bi v temi našla izgubljeni denar. Ko je vsa obupana stopila v svojo hišo, je pritekel za gospodinjino njen pes, ki ji je ves čas sledil. Na njeno veliko veselje je prinesel v gobcu vseh pet tisočakov.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Smrekovo čreslo

lepo, zdravo, suho, in
jeziče kupi vsako količino
usnjarna Lavrič J. Sentvid pri
Stični — Ljubljana.

Sadno drevje

marelice, jabolka, hruške
ter vsa druga plemena
prtilična in visoka, dobite pri
Alojzju Podobnikar, drevosničar,
Dobrava pri Ljubljani.

Služba gospodinj

pri upokojujencu srednjih let,
dobi starejša ženska na deželi.
Nalov v upravi »Domoljuba«
pod št. 976.

Korenjevo seme

kupi Fran Pogačnik,
Ljubljana, Bleiweisova
cesta 33 (Javna skladišča).

Brinje istrsko

nudimo v Ljubljani in
v Radohovi vasi. Sever & Komp.

Črne detelje

rabimo nujno nekaj
1000 kg. Kupujemo jo
v Ljubljani in v Radohovi vasi.
Obenem nudimo 97% očiščeno
deteljo in vsa druga
semena za vrte in polje.
Zahtevajte cenik.
Sever & Komp., Ljubljana

»Domoljub« stane 24 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir. — Dopise in spise sprejema ure dništvo »Domoljubac«, naročnine, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljubac«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave štov.: 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: France Kremžar. — Za ljudsko tiskarno: Jože Kramarič.